

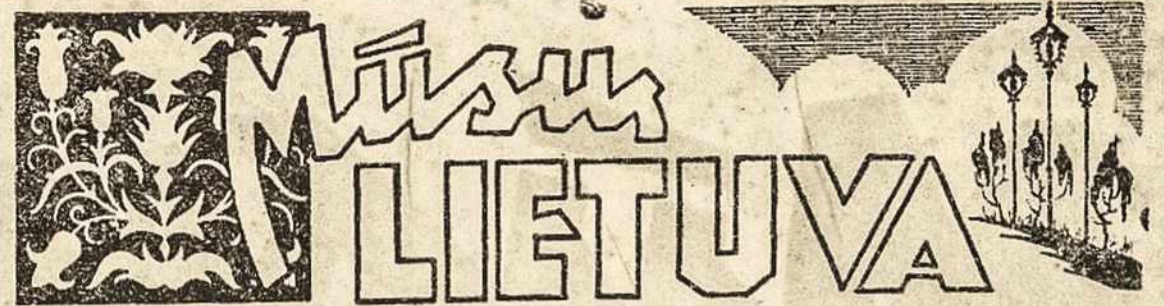
MAŠK LIETUVA

NR. 75

Tik tas užsitarnauja laisvę ir gyvenimą,
kuris kasdien dėl jų kovoja.

Goethe.

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

"MŪSU LIETUVA"

GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKPAŠČIŲ
KIOSKUOSE
ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE prie pašto Avenida Săo Joăo
PRAÇA DA SÉ viduryje aikštės kioske
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir Josė
Paulino kampas
ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo
VILA ANASTACIO lietuvių mokykloje
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto
CASAS SĂO JORGE Rua Săo Caetano,
526 ir 510
MOÓCA prie autobuso 93 sust. vietos
VILA ZELINA Largo Săo Josė prie au-
tobuso sust. vietos.

Revista Lituana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:

AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA
SĂO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SĂO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

ALM. BARĂO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO

D Ė M E S I O

Kaikurie "M. L." skaitytojai ir ben-
dradarbiai, siųsdami korespondenci-
ją "M. L." Redakcijai ar Administra-
cijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžu-
te 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, ir atei-
tyje prašome žymėti tik pašto dėžu-
tės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribe-
se paštas adresatams nepristatomas.

VIENINTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
LINDOYA

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

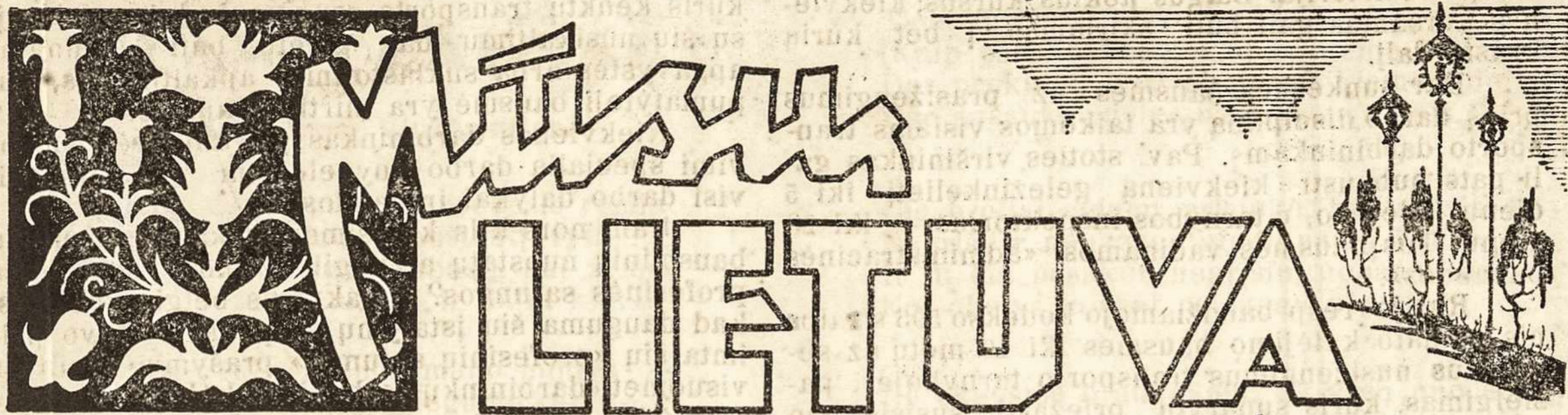
IRMĂOS CARRIERI LTDA.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.

Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
SĂO PAULO

DVISA VAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Lapkričio 11 d. (Novembro)

Nr. 22 (75)

Sovietinė Darbo Disciplina

KAD Rusijoje nėra politinės laisvės, niekam jau nėra paslaptis. Tuo klausimu daug nesiginčija nė patys komunistai, nors oficialioji Kremliaus propaganda pabrėžtinai visur ir visuomet dengiasi vadinamos populiarinės demokratijos vardu. Tuo tarpu daugelis žmonių betgi yra nuomonės, kad sovietų darbininkas darbo santykių atžvilgiu turi žymiai daugiau laisvės negu kapitalistiniuose kraštuose, arba net ir socialistų valdomose kraštuose, kaip pav. Anglijoje, valdžia daro didelės įtakos į tautos ūkio patvarkymą ir darbo santykių reikalus. Tą nuomonę labai dažnai norima paremti senai jau žinomu posakiu, kad «darbininkų valdžia turinti būti darbininkams geresnė». Tas tvirtinimas betgi labai mažai turi bendro su tikrąja gyvenimo tikrove ir tais visais darbo įstatymais ir nuostatais, kuriems yra pajungtas sovietų darbininkas. Panagrinėjus iš arčiau šiuos įstatymus, labai sunku patikėti, kad jų autorius būtų «darbininkų valdžia». Komunistų partija, kuri valdoma nedidelio būrio žmonių, turi savo rankose valdžios aparatą ir savo tikslams siekti naudojasi darbo priemonėmis, kurios nieko bendro neturi su darbininkų laisve ir gerbūviu ir visai nesiskaito su tomis darbo laisvėmis ir lengvatomis, kurias daugelyje kraštų darbininkai jau daug metų yra išsikovoję.

Geriausią šiuos darbo santykius pavaizduoja vadtnamoji sovietinė darbo disciplina, kuri yra ne taip sau iš meilės darbai susikūrusi, bet valdžios organų įvesta ir visai aiškių įstatymų prievarta palaikoma, prieš kuriuos nusižengus yra taikomos bausmės, apie kurias laisvųjų kraštų barbiuinkas visai nėra linkęs net pagalvoti.

Pagal darbo disciplinos kodeksą darbininkas už pavėlavimą į darbą daugiau negu 20 min. arba jei pavėluoja per mėnesį 3 kartus, bendro

pavėluoto laiko sumai prašokant 20 min., arba pasišalina nuo darbo 20 min. nepatiekdamas įstatymo reikalaujamų pasiteisinimų, yra baudžiamas 6 mėnesius «pataisomojo darbo» toje pačioje įmonėje ir turi mokėti baudą — 25% savo mėnesinio uždarbio. Tris kartus pasikartojus tokiam nuotykiui, darbininkas yra skaitomas kaip užsispyręs darbo disciplinos laužytojas, kas yra lygiai skaitoma kaip pasišalinimas nuo darbo, už ką yra baudžiamas kalėjimo bausme.

Sovietų Sąjungoje darbininkas negali pakeisti darbo be specialaus įstaigų leidimo, kuris gali būti duodamas, jeigu to reikalauja gamybos interesai. Yra numatyta kaikurios kitos aplinkybės, kai toks leidimas duodamas, pav. mokslo reikalui, ligos atveju ir t. t. Jeigu būtų apleistas darbas, arba pasivėlavimai pasikartoja iki trijų kartų, kalėjimo bausmė siekia iki 2-4 mėnesių; o jeigu darbo vieta tarnauja karo reikalams, kalėjimo bausmės yra žymiai aukštesnės. Tie įsakymai yra griežtai vykdomi. Pav. vienas Maskvos dienraštis pranešė, kaip viena mergaitė buvo nubausta 3 mėnesius kalėjimo, už tai, kad be leidimo rūpinosi gauti darbo vienoje techniškoje mokykloje. Visais šiais atsitikimais dargi grėsia pavojus, kad gali būti iškeltas sabotazo pakaltinimas, o tada bausmės jau yra taikomos kaip prieš «liaudies priešus», nusikaltusieji tremiami į priverčiamojo darbo stovyklas ilgomis nelaisvės bausmėmis, iš kur mažai kas besugrįžta.

Tos pačios bausmės yra taikomos ir visiems tiems, kurie nepaklausytų perkėlimo įsakymų iš vieno darbo į kita. Ypač įvairių rūšių specialistai darbininkai gali būti kilnojami, kaip to įmonių interesai reikalauja. Kiekvienais metais iš liaudies mokyklų yra šaukiami tam tikri mokinių kontingentai į įvairius kursus, kuriuos išlaiko

darbo ministerija. Baigus tokius kursus, kiekvienas kursantas gali būti skiriamas į bet kurią krašto dalį.

Dar sunkesnės bausmės už prasižengimus prieš darbo discipliną yra taikomos visiems transporto darbininkams. Pav. stoties viršininkas gali pats nubausti kiekvieną geležinkelietį iki 5 dienų kalėjimo, o tarnybos inspektorius — iki 20 dienų. Tos bausmės vadinamos «administracinės pabaudos».

Rusijos resp. baudžiamojo kodekso 593 straipsnis numato kalėjimo bausmes iki 10 metų už serkančius nusizengimus transporto tarnyboje: pasielgimas, kuris sudarytų priežastį susisieki mo nelaimėi arba nuostoliams, būtų nepunktualumo priežastis; leisti susikrauti didesniems sašlavų kiekiams, užtrukdyti vagonų ar laivų pakrovimą ir iškrovimą, arba bet koks kitas pasielgimas,

kuris kenktų transporto ssugumui. Jeigu prie visų šių nusikaltimų dar galėtų būti prijungtas apgavystės arba suklastojimo apkaltinimas, tai numatytoji bausmė yra mirties bausmė.

Kiekvienas darbininkas privalo turėti su savimi specialią darbo knygelę, kur yra įrašomi visi darbo dalykai ir baudos.

Kam nors kils klausimas, o kaipgi visų šių bausminių nuostatų atžvilgiu laikosi sovietinės profesinės sąjungos? Atsakymas betgi yra tas, kad dauguma šių įstatymų kaip tik ir buvo priimta šių «profesinių sąjungų» prašymu, kaip ir visuomet «darbininkų gerbuvio pakėlimo tikslais.»

Šis keletas darbo reikalų tvarkančių nuostatų, patys už save byloja, kaip yra paprastas darbininkas traktuojamas ten, kur yra «darbininkų valdžia».

LIETUVIAI PASAULYJE

SKAUDUS LIKIMAS

Stiprėjant Vakarų Vokietijai, čia atgyja ir senoji vokiečių neapykanta užsieniečiams. Tai ypatingai skaudžiai patiria tie mūsų tautiečiai, kuriems likimo lemta buvo pereiti į vokiečių ūkį, kaip neturintiems galimybių išemigruoti. Stovyklas administruoti pradėjo vokiečiai. Jas tvarkantieji pareigūnai kiekviena proga neužmiršta pabrėžti, kad tremtiniai yra žemesni žmonės už juos ir nuolat klausinėja visus: — «Kodėl negrįžtate namo?»

Iškilo ir Lietuvių vaikučių mokymo reikalas. Deja, jis sprendžiamas labai sunkiai, nes lietuviškų mokyklų nėra — niekas jų neremia. Tačiau ir vokiečiai nepriima į savo mokyklas mūsų vaikučių. Nesenai Schwab. Gmuende, kur iš viso gyvena palankiausi užsieniečiams vokiečiai, buvo kreiptasi į dvi gimnazijas, kad priimtų ir lietuvių vaikus. Jų vadovybė atsisakė tai padaryti, girdi: «Jūsų vaikai mokysis blogai ir iš anksto galima pasakyti, kod jie liks antriems metams, o po to bus išvyti ir mokyklos.» Toks atsakymas dar nemačius lietuvių vaikučių, tėvams buvo labai skaudus.

Kai viena IRO pareigūnė kreipėsi į vieną vokiečių profesorių, prašydama pamokyti DP vaikučius vokiečių kalbos, šis atsakė, kad su «ta banda» (užsieniečiais) aš iš viso nenoriu turėti jokių reikalų.

Ir tai nėra vieninteliai atsitikimai. Naciška dvasia Vokietijoje neišnyko ir čia pasilikusieji lietuviai ir kitų tautybių tremtiniai turi pakelti daug vargo.

— Vyr, Sielovados reikalų tvarkytojas kan. F. Kapočius drauge su Vokietijoje gyvenančiais lietuviais vyskupais, jau baigė paruošti lietuvių katalikų religinio patarnavimo planą Vokietijoje. Pagal jį, čia bus palikta 11 lietuvių katalikų kunigų. Dalis jų apsisprendė likti savanoriškai, kiti bus paskirti iš čia dar esančių 40 lie-

tuvių katalikų kunigų tarpo. Ir pati delegatūros (sielovados tarnybos) įstaiga baigia savo darbą. Netrukus pats kan. Kapočius išemigruos į JAV-bes.

— Kanadon iš Vokietijos ruošiasi atvykti rašytojas - poetas J. Kruminas, pianistas-kompz. J. Gailevičius, buv. Lietuvos valstybinės operos dirigentas, o iš Anglijos persikelia ir rašytojas J. Zmuidzinai su žmona dailininke.

Toronto Kat. Moterų Draugija spalio mėn. 7 ir 8 dienomis Toronte surengė koncertą, kuriame programą išpildė iš USA pakviesti solistai: S. Baranauskas ir I. Motiekaitienė.

— Į Kanadą apsigyventi atvyksta lietuvių iš USA. Vietos pakeitimą jie motyvuoja ryšium su USA vyrų, net be pilietybės, ėmimu į kariuomenę. Kanadoje, atrodo, nepiliečiai nebus įpareigoti stoti į kariuomenę.

— Lietuviai tabakininkai Kanadoje džiaugiasi, kad šiemet gerai užderėjo tabakas. Tabako skinimo sezono metu daug ir lietuvių iš miestų vyksta į ūkius, kur į dieną uždirda nuo 9 iki 15 dolerių.

— Dail. Vytautas Raulinaitis, įsikūręs Clevelande, O., laisvu laiku ruošia savo darbus gonocido parodai, kuri bus šių metų gruodžio mėnesį.

DANGORAIŽIAI

Magdalena Vinkšnaitienė

Daugel dangoraižių čia debesis remia
Ir pirmieji sutinka išauštantį rytą...
Daug lūšnelių parkniubusių ant žemės —
Slėgia jas nedatekliai ir dalia kieta. - - -

Į tolimą šalį skrenda mano mintys —
Už plačiųjų marių, snieguotų kalnų
Esu tik vabalėlis mažas - mažutis,
Kai pro jus, dangoraižiai, kada einu.

Jūs kylat į erdves, kaip galingi ereliai
Kyla žmonės jūr arterijom - liftais...
Bet man didingesni tėviškės smūtkeliai
Daug mielesnės pakrypusios klėtys.

Išdidūs rymot jūs Lietuje ir vėjui
Baltutėliais apsiaustais susisupę,—
O nejučiat, kad, prie jūsų kojų
Purvini ir alkani elgetos klūpo.

Skrenda mano mintys į tolimą šalį.
Krūtinėj vis gražda beržų ilgesys...
Ir dangoraižiai, išdidūs padangių ereliai,
Svetimi liks kaip ir palmių šlamės

São Paulo, 1950

PARTIZANEI

Žilvinas

Atsimenu baltais drabužiais obelaitės.
Lyg seserys dažnai su tavimi kartu...
O tu buvai maža, be rūpesčių mergaitė
Ir broliams pradalgiais atnešdavai pietų.

Kvėpėjo apyniai ir dūzgė tėvo sodai.
Ne sniegena, tai tu tarp avlių.
Ir visa žemė tau šviesi, šviesi atrodė
Su tolimu dangum ir baltu berželiu

Prie motinos glaudais jos rūpestis saldžiau-
(sias,

Padėjusi ramiai jai galvą ant peties.
Nedrišdavai akių pakelti ir paklausti,
Ko krūpčioja drugiai ir žvaigždės virš nak-
ties.

Rytuos ir vakaruos ugnis, ir kraujas degė.
Ir blaškės jovarai, ir buvo neramu.
Atslinko debesis į tėviškę kaip vagys
Ir krito pašauti balandžiai prie namų.

Į tavo tėviškę atėjo rūstūs žmonės
Ir užpūtė jaukias sodybų liepsneles.
Blizgėjo durtuvai ir kniub, vyrai klonius,
Ir varė tremtinius takeliais ir keliais.

Tada tu išėjai ieškoti savo brolių.
(Kaip pasakoj maži kad skaitėme kadais...)
Dar paskutinį kart paglostei kiemo žolę,
Dar pašaukei gėles išeidama vardais.

Čia broliai eidami prisiekė, kad nelaisvėj.
Negriš, ir neužgaus gimtų namų širdies,
Ir tu čia pasakei: negrišiu, nepareisiu,
Kol obelys laisvai po langų nežydės.

Ne skausmą braukdama, tik rasą nuo atolų,
Ėjai tu į tamsius ir didelius miškus,
Ir vėl lyg pasakoj, tau ieškant savo brolių
Berželių vainike gagutė užkukuos.

Tu brolius atradai ir šventą laisvės auką
Prisiėmei drauge su tūkstančiais kitų...
Tyliai ištarusi: mane Dangus jau šaukia,
Aš, broliai, išeinu. Už laisvę mirt saldu..

...Palaistykite gėles... Tu jas krauju pagirdei
Ir žemė niekad os gėlių tau negailės,
Tėvynei atidavus savo jauną širdį.
Tu būsi jos keliuos gražiausioji gėlė.

TEN ANAPUS

Povilas Venckas

Kad gautų šviežios žaliavos tai šėtoniš-
(15) kai pramonei, tam tikslui specialiai pa-
renkama tūkstančiai šeimų su mažame-
čiais vaikais ir tremiama Sibiran. Tenai atski-
riami vaikai nuo tėvų, žmonos nuo vyrų. Vyrų
suvaromi į priverčiamojo darbo stovyklas šiau-
rėje ir laikomi iki mirties. Jaunesnės moterys
siunčiamos į pietus ir laikomos specialiose Tur-
kestano medvilnės plantacijose, kol tampa moti-
nomis vaikais, kurių jos niekad daugiau savo gy-
venime nebemato. Nežinomuosius tėvus atstoja
stovyklų sargybos iš mongolų rasės.

Bet ir tų priemonių nepakanka. Komunisti-
nės valdžios ribos kiekvieną mėnesį plečiasi ir
plečiasi, ir kiekvieną dieną «tarybinio žmogaus»
pareikalavimas didėja.

Todėl Šogamas liepė išleisti įsakymą Lietu-
voje, su Paleckio ir Gedvilos parašais, kad vi-
sos moterys, kurios dėl kokios nors priežasties
gyvena be vyrų, privalo susieškoti sau kitus
vyrus... laike dviejų savaitių. Nesuradusias sau
naujų vyrų moteris NKVK atiduoda azijatams
savo nuožiūra... Už to įsakymo nevykdymą, ar-
ba tam įsakymui pasipriešinimą, baudžiama trė-
mimu Sibiran.

Praėjus numatytam laikui nė viena lietuvė
moteris neužsiregistravo metrikacijos punktuose.
Prasidėjo prievartinės «piršlybos», tačiau ir čia
lietuvaitės, griežtai protestuodamos, kaip viena,
pasipriešino sugyventi su joms prievarta prime-
tamais mongolais.

Prasidėjo areštai ir gaudymai. Tūkstančiai
lietuvaičių per keletą dienų uždaryta į kalėjimus,
kur jos laukė tolimesnio likimo.

Ir štai Šogamas pirmoje eilėje tas uždaryta-
sias moteris ir prisiminė. Jis patenkintu veidu,
jeigu tą kaukę galima būtų vadinti «veidu», unsi-
šypsojo, užsirūkė cigaretę, leisdamas rutuliukais
dūmus, kaip jis visuomet darydavo, jei jam kas
nors labai gerai klojosi, ir paspaudė vieną iš
daugelio ant jo stalo stovinčių signalų mygtukų.

Ant Petrovo rašomojo stalo pasigirdo plo-
nas skambučio garsas. Jį šaukė Šogamas. Po va-
landėlės sėdintis prie Šogamo durų vaiduoklis
pranešė, kad atvyko Petrovas.

— Tegul įeina, — įsakė Šogamas.

— Sėskitės, draugas Petrovas, — paliepė
Šogamas, parodydamas ranka priešais stalą sto-
vinčią kėdę — Kaip ar jau visas moteris atsisa-
kančias tekėti surinkot? — paklausė jis leisda-
mas cigaretės dūmą per nosį

— Taip... tai yra beveik visas, išskiriant ke-
lias dešimtis, kurioms laikinai pavyko pasislėpti,
bet jos yra ieškomos, — paaiškino Petrovas.

— Gydytojo apžiūrėjimas padarytas? — tę-
sė toliau Šogamas.

— Taip, padaryta, kaip nurodyta instrukci-
jose, — atsakė Petrovas.

— Labai gerai! Tai jūs jas čia uždarytas

nelaikykite. Paskirstykite grupėmis ir prisilaikant
visų atsargumo priemonių išsiųskite į «spec-izo-
liatorius» į pareikalavime nurodytas vietas.

— Klausau! Tačiau... draugas viršininke, aš
turiu vieną klausimą?... — pasakė kažkodėl ne-
drąsiu balsu Petrovas.

— Kas yra? Sakyk! Kas dar neaišku? — pa-
klausė Šogamas.

— Man viskas aišku, draugas viršininke, bet
kartu su kitomis iki atskiro parėdymo, uždaryta
mokytoja Simienė, mūsų bendradarbio Brazilijo-
je žmona.

— Kas ji tokia yra ir kodėl ji ten uždary-
ta? — paklausė Šogamas.

— Ji yra mokytoja, turi vieną sūnų, kuri
auklėjo krikščioniškoje dvasiojo.. Apie tai buvo
gautas kompartijos sekretoriaus draugo Kozlo-
vo pranešimas. Aš remdamasis išleistomis in-
strukcijomis liepiau vaiką nuo motinos atskirti ir
patalpinti į «tarybinio žmogaus» auklėjimo «spec-
izoliatorių».

Po to atvyko vaiko motina, mokytoja Simie-
nė, reikalauti sūnaus. Žinoma apie sūnaus gra-
žinimą negalėjo būti jokios kalbos. Bet už tai
aš priminiau jai apie «vedybų» įsakymą. Tačiau
ji ieškoti sau vyro ir už jo tekėti nepanorėjo.
Tada pats jai išrinkau vieną iš mūsų «speckor-
po» vyrų - totorių, bet ji net iš tolo jo nepri-
sileido, kad ji nebūtų mūsų žinių skleidėjo ir
«tarybinės kronikos» platintojo žmona, aš apie
tai net neminėčiau. Dabar reikalas yra visiškai
kitoks. Jos vyras šiaip ar taip yra atsakomingas
mūsų ilgametis talkininkas Brazilijoje. Todėl
spręskite pats apie šį reikalą, draugas viršinin-
ke, — užbaigė atsidusdamas Petrovas.

— Ka čia daug spręsti! Yra įsakymas ir už
to įsakymo nevykdymą visiems taikomos vieno-
dos sankcijos, kas jis bebūtų! Išsiųsti kartu su
visomis! — nusprendė Šogamas.

— Bet gal...

— Koks dar «bet gal»? Kas vėl neaišku? —
paklausė nervuodamasis Šogamas.

— Bet gal, ar nereikėtų jos vyrui kaip il-
gamečiui mūsų bedradarbiui už tai bent padidin-
ti atlyginimą, kad nors ir pašalpos forma... Vis
jam bus ant širdies linksmiau ir dirbs smagiau...
ūpas kitoks atsiras. Čia štai tuo reikalu yra gau-
tas prašymas, kuriame skundžiasi sunkia savo
materialine būkle. Be to, kaip išdėsto, yra labai
moraliai skriaudžiamas, vis daugiau ir daugiau
atsiranda atskalūnų nenorinčių klausyti jo pro-
pagandos ir, kaip jis čia pažymi, tie kurie laiko
save kietais lietuviais, nenori su juo jokių rei-
kalų turėti, net nesėda už vieno stalo.
Tiesiog ji vadina «kilpų muilintoju». Veikla da-
rosi kas kart sunkesnė ir iš jo klausytojų tarpo
liko vos keletas partiečių iš Lietuvos, kurie vis
dar ištikimai laikosi mūsų partijos linijos.

Kaip mūsų veikėjas Pliumplys per PCK

praneša. 441 tėsė referavimà Petrovas, — jiedu ištikrųjų skurdžiai išsiverčia iš «tarybinės kronikos» platinimo. Prašo atsižvelgti ir įvertinti, — aiškino Petrovas apie «tarybinės kronikos» platintojų Brazilijoje medžiaginius sunkumus.

— Hm, sakai moraliai skriaudžiamas ir sunkiai medžiaginiai išsiverčia iš «tarybinės kronikos» platinimo biznio... Pažiūrėsim... Atnešk man judviejų asmens bylas! — pasakė Šogamas.

Petrovas išėjo ir po valandėlės sugrižęs padavė Šogamui «tarybinės kronikos» platintojų Brazilijoje veiklos bylas.

Šogamas pažiūrėjo Pliumplio bylą, perskaitė ir nieko nesakęs atidavė Petrovui. Paskui paėmė Simienės vyro veiklos bylą, atskleidė ir permetęs akimis sustojo ties ta vieta, kur buvo parašyta «pastabos ir nuopelnai» ir ėmė atydziai skaityti. Perskaitęs susiraukė ir nepatenkintu balsu paklausė:

— Kas padarė šitą įrašą? — ir parodė pirštu kur buvo raudonu rašalu parašyta.

— Negaliu pasakyti - su šiuo užrašu byla gauta iš mūsų konsulato Urugvajuje, — atsakė Petrovas.

— Perskaityk balsiai! — įsakė Šogamas.

Petrovas pasilenkė prie stalo ir vedžiodamas pirštu pradėjo skaityti:

«Patikėtus pinigus, kuriuos gavo iš Lietuvos konsulato, kad išmokėtų mokytojams algas, pasisavino ir nuvežęs į Santos lošimo klubus, pralošė iki paskutinio cento...»

— Užteks! Kaip atrodo? — nutraukdamas Petrovo skaitymą paklausė Šogamas.

— Draugas viršininke, čia užrašas visai teisingas, žinios patikrintos, nėra abejonės, ir už tai mano manymu Simienės vyro negalima kaltinti, kadangi...

— Palauk! Aš ir nemanau už tai jo smerkti. Tačiau noriu padaryti pastabą, kad pagal komunistinį lėksikoną niekas apie tokius dalykus taip nerašo, kaip čia parašyta. O tai, ko gero, perskaitęs tas kam nereikalinga padarys išvadą: «koks šeimininkas, toks ir tarnas». Ar netiesa? — pastebėjo Šogamas.

— Visiškai teisingai! — sutiko Petrovas.

— Tai štai, paimk plunksną, užbrauk šias eilutes ir parašyk taip, kaip aš diktuosiu.

Petrovas paėmė plunksną, užbraukė kur jam nurodė Šogamas ir pradėjo rašyti pagal jo diktantą:

«Kruvinai fašistų iš dirbančiosios liaudies išluptus pinigus, kurie jam buvo patikėti buržuazinio švietimo reikalams lietuvių išeivių tarpe, nacionalizavo ir nuvežęs į Santos paaukojo MOPRui...»

— Tai štai, draugas Petrovas, kaip reikia rašyti ir kalbėti! Pas mus, partinių veikėjų tarpe, vagių nėra - yra nacionalizatoriai... Partija ir partiečiai nevagia, bet nacionalizuoja... Nepamirškite šito visiems laikams!

— Draugas viršininke, aš tai labai gerai žinau. Čia visai ne mano kaltė: užrašą padarė mūsų konsulate Urugvajuj, — aiškinosi Petrovas.

— Išsiųsti tuo reikalu smulkias instrukcijas mūsų konsulatams, kad daugiau panašių dalykų nepasikartotų, — paliepė Šogamas. — Simienės vyrui pranešk, kad už padarytas išlaidas siunčiant visų Brazilijoje gyvenančių lietuvių vardu sveikinimo ir padėkos telegramą tautų tėvui ir mokytojui draugui Stalinui, 1939 metais raudona-

jai armijai įžengus Lietuvon, bus atlyginta. Tuo reikalu tegul pristato smulkia sąskaitą ryšio keliu - pinigus gaus... Pašalpos jokios nereikia. Jei mes ir duotumėm daugiau pinigų, vistiek praloštų... ir jokio, kaip pats ten sakai, «už moralines skriaudas» atlyginimo nevertas. Už atsiųstą telegramą ir kitus patarnavimus pasiųskit jam pagyrimo laišką. To ir užteks...

Antra — tėsė toliau Šogamas, — dėl veikėjo Pliumplio, tai tas tipas aiškiai meluoja, kad sunkiai verčiasi iš komunistinės propagandos. Skaitei lenkų stebėtojo iš ten pranešimą apie jo kombinacijas parduoti mūsų «tarybinę kroniką» duchoborui Šizofrenijui Cegoniui, kuriam tada, kaip raporte sakoma, gyresi, kad turįs tris tūkstančius gryno pelno kas mėnesį, kad tik daugiau išluptų iš to nukrypėlio. O dabar dar drįsta kaulinti daugiau pašalpos. Ne! Tas iš godumo ne tik mums meluoja, bet jis už grašį ir šunį pasirišęs išvestų pasivaikščioti... Tokia rūšis mūsų NKVD bendradarbių yra pati bauriausia.

Bet to, žiūrėk kaip jie čia patys rašo, ir į šitą pranešimą iš Kanados: jiedu abu jau užregistruoti FBI sąrašuose. Kada tiems patiks, tada ir likviduos abu. Nemėtykim pinigų balon... Jam irgi nieko nereikia. — užbaigė Šogamas.

— Petrovai! paskirsi naują agitpropą, ir su juo išdirbsite naują ir platų propagandos planą, bei paieškosite priemonių užsienyje, kaip sekmingiau tą veikimą nukreipti į sekančius taikinius:

1. Pulti visus asmenis buvusius nepriklausomos Lietuvos valdžioje,
2. kaltinti generolus, kodėl jie nekariavo...
3. šmeižti diplomatus, kad pasilikę užsienyje.
4. teršti buvusius seimius ir lietuviškas partijas,

5. išjuokti gyvus ir mirusius Lietuvos veikėjus, darant jiems priekaištų, kad jie nieko neveikė, o tik siurbė liaudies kraują...

6. visomis priemonėmis apšmeižti VLIKą ir Tautos Fondą, kad juo labiau sutrukdyti aukų ir pajamų rinkimą kovai prieš komunizmo viešpatavimą Lietuvoje.

7. baurinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę - PLB - pravardžiuojant ją pav. «prikasto liežuvio brolija» ar dar šlyksčiau, diskredituoti to judėjimo vadus. Dėti visas pastangas užtęsti lietuvių susipratimą ir sukliudyti pinigų plaukimą į Tautos Fondą.

8. kiršinti žmones prieš tikyba ir kunigus, siūlyti bedievybę progreso vardu, piršti į garbę visokius liežiuvininkus ir kailio išvertikus, ir taip kalbėti, kad žmonės negalėdami nieko suprasti pasitrauktų nuo organizuoto veikimo. Skleisti nepasitikėjimą; plėsti pasipiktinimą, ir pilti pagiežą čiurkšlėm... vis neva juokais, neva informacija su šypsena...

— Draugas viršininke, bet ar nereikėtų prieiti labiau rafinuotai?... Lietuviai užsienyje pasiskaitę greit supras, kokio čia «paukščio» darbas... kaip jie sako, — įsiterpė Petrovas.

— Taip. Jie su laiku perprato ir tarybinės kronikos žinias. Supras su laiku ir šia naują mūsų ofenzyvą. Bet kol supras, vėl reikės laiko išsiaiškinimams, ir būsime jiems sutrukde atlikti daug mums kliūvančių jų planų ir darbų. Tai gi, pasistenkite įtraukti į veikimą tokių jėgų, kurios mums pasitarpautu... Pasiimkite fonogramą, į kurią tilpo šis mudviejų pasikalbėjimas, užra-

šykite nurodytuosius veikimo punktus, ir pradėkite vykdyti!

— Klausau! Bus išpildyta! — klusniai atsakė Petrovas.

Tuo momentu į laukiamąjį įėjo budintis enkavedistas ir padavė sargui - vaiduokliui laišką liepdamas perduoti tiesiai į rankas pačiam draugui Šogamui.

Vaiduoklis nieko negaišdamas įteikė laišką savo valdovui. Šogamas atplėšęs laišką ėmė tyliai skaityti. Petrovas ramiai sėdėdamas visą laišką stebėjo Šogamą ir jam pasirodė, kad vienam momentui per jo veidą, perbėgo baimės šešėlis, bet tik vienam momentui.

Petrovas gerai žinojo baimės savybes. Jam, Petrovui, buvo gerai žinoma, kad Maskvoje, Vilniuje ir kitur, po NKVD priežiūra, skaitlinguose biuruose ir laboratorijose dirba nuteistieji mokslininkai: inžinieriai, profesoriai, akademikai ir medikai, išpildydami jiems pavestus įvairiausių uždavinius, imtinai iki karinių paslapčių. Jie dirba daug produktyviau, našiau, negu prieš tai laisvėje būdami dirbo. Ten nebuvo virš jų galvų Damoklo kalavijo, o čia už mažiausią klaidą laukia kulipka arba, geriausiu atveju, išsiuntimas į konc-lagerį, su prierasu «laikyti išimtinai sunkių darbų sąlygose». Nenoromis dešimts kartų atmatuosi, o vieną kart atpiaus!

— Bet kodėl Šogamas išsigando perskaitęs laišką, ko jis bijo? — galvojo Petrovas. Ir jis suprato, kad čia baimė valdo visus: Pavergtieji žmonės bijo NKVD ir koncentracijos stovyklų. NKVD-istai bijodami pavergtųjų keršto klusniai pildo savo valdovų įsakymus... nes jie gerai žino, jei pasikeistų režimas, jiems neišvengti užpelnytos bausmės. Žinoma, masės atkeršys... aišku, kad atkeršys. Už vis geriau apie tai žinojo pats Šogamas. - Taip, jis mokėjo įsakinėti ir be pasigailėjimo reikalauti tų įsakymų išpildymo. Tačiau kaip ir visi mirtingieji, jis bijojo - pavergtųjų ir kankinamųjų tautų keršto!

— Tai viskas, draugas Petrovas, galite grįžti prie savo darbo, — pasakė Šogamas, slėpdamas ką tik gautą laišką stalčiuje.

Tačiau Petrovas vėl pastebėjo, kad Šogamo balsas irgi buvo pasikeitęs.

— Kas atsitiko? Keno tas laiškas?... — galvojo Petrovas eidamas pro duris.

Čia pat už Šogamo kabineto durų koridoriuje Petrovas susitiko su tuo pačiu budinčiu enkavedistu, kuris jam padavė ką tik gautą radiogramą. Petrovas perskaitęs radiogramą, greit pasisuko ir vėl sugrižo Šogamo kabinetan.

— Draugas viršininke, ka tik gauta radiograma, kad traukinys, kuris vežė Panevėžio «Maito» fabriko išmontuotas mašinas Rusijon, susprogdintas kelyje netoli Naujosios Vileikos, — pranešė Petrovas paduodamas Šogamui telegramos blanką.

Šogamas perskaitęs radiogramos turinį, atsisusto ir priėjęs prie žemėlapiu isegė raudonos spalvos vėliavėlę, kur buvo radiogramoje nurodyta įvykio vieta. Paskui pasisukęs į Petrovą pasakė:

— Padarykit man visų įvykių surištų su partizanų veikla chronologinį sąrašą ir visą tyrimų medžiagą atneškite man!

— Klausau! — atsakė Petrovas ir apsisukęs dingo už durų.

Šogamas pasilikęs vienas išėmė iš stalčiaus gautąjį laišką, vėl jį atydžiai perskaitė, paskui užsirūkęs cigaretę pradėjo galvoti, stengdamasis apibūdinti, ir objektyviai įvertinti visus partizaninės veiklos paskutiniuosius faktus: pačius realiuosius faktus, pačius nenuginčijamus faktus.

Nenuginčijami ir realūs faktai buvo partizaninė veikla ir tos veiklos autorius bei pavergtos tautos moralinio ir fizinio pasipriešinimo vadas - Lūšis!

— Ir štai laiškas - pranešimas, gulintis ant stalo prieš Šogamo akis, irgi yra realus ir nenuginčijamas faktas. Tas laiškas buvo atsiųstas iš Jungtinio Partizanų štabo. Laiške Šogamas buvo įspėjamas, kad tuč tuojau būų paleistos visos suimtosios moterys ir kiti Sibiran pašmerktieji. Toliau buvo sakoma, kad nepaklaūsius šio įspėjimo, partizanų štabas įsakys visoms jo despozicijoje esančioms ginkluotoms pajėgoms į terorą atsakyti teroru: bus be pasigailėjimo naikinami ne tik NKVD atsakingi asmenis, bet ir jų šeimos.

Be to, buvo liepiama sustabdyti krašto plėšimą išmontuojant ir išvežant Rusijos gilumon lietuviškos pramonės mašinas. Taip pat šis įspėjimas liečia ir kitas Lieuvai kaimynines valstybes. Po pranešimu buvo pasirašyta:

1. Suvienytų Partizanų Štabo Vadas, Liet. Arm. Maj. Lūšis.
2. Lenkijos Partizanų Dalinių Vadas, kapitonas Chmura.
3. Baltgudijos Part. Dal. Vadas, kapitonas Morosov.
4. Ukrainos Part. Vado ryšių karininkas leit. Ševčenko.

Metai išdirbo Šogamui beveik neklaidingą ir jau kone instinto reakciją, laukinio žvėries greitį ir tikslumą. Tačiau dabar, susidūręs su Lūšiu, Šogamas ne tiek suprato, kiek savo laukinio žvėries instinktu pajuto, kad kiekvienas neapgalvotas žygis, kiekviena klaida, gali kainuoti labai brangiai, ir turėti tiesiog nenumatytų pasekmių.

Šogamas atsistojo, užsirūkė naują cigaretę ir ėmė vaikščioti savo kabinete šen ir ten, sustojęs prie žemėlapiu dar kartą atydžiai išstudijavo visas vietas ir įvykių eigą pagal prisagstytas žemėlapyje vėliavukes, kuriose buvo pažymėtos datos ir partizanų veikimo priežastys.

Jis vėl atsisėdo fotelyje už rašomojo stalo, paėmė trečią iš eilės cigaretę, užsidegė ir vėl pradėjo galvoti, iš naujo analizuodamas objektyviai visus ne tik pokarinius, bet prieškarinius ir karo metu masinėje formoje pasireiškusius faktus ne vien tik Lietuvoje bet ir pas kitas pavergtąsias tautas.

☆

Pirmaisiais karo mėnesiais Ukrainoje, Baltgudijoje, Kaukaze ir kituose Kremliaus pavergtuose kraštuose gyventojai palankiai sutiko vokiečius. Žiaurus režimas 24 metų laikotarpyje, smaugiantis visas SSSR vergijoje esančias tautas priverstė jas eiti sąjungon su bet kuo, kad tik vedus kovą su stalininiu režimu.

Gyventojai atsisakė vykdyti Stalino atsišaukimą iš 1941 metų rugpiučio mėn. 3 dienos: deginti pasėlius, namus, sprogdinti tiltus, geležinkelius, nieko nepalikti priešui, ir patiems eiti į partizanus.

(B. d.)

BALSAS IS MAGELANO ŽEMĖS

Rašo: Kun. M. PUSČIUS

I. «Lakiok belakiojės, paukšteli gražus, kur tūpsi ar pats bežinai», taip gieda mūsų mylimas poetas Maironis. Grįžęs po pirmo Didžiojo Karo audros iš komunistinės Rusijos ir eidamas gimnazijos mokslus žydrijoje laisvos Lietuvos padangėje, turbūt, niekad nepamaniau, nei sapne nesapnavau, kad kada nors man tektų atsidurti žemės rutulio priešingam ašigaly - visai netoli Ugnies Žemės. Kai pamenu, mokindamasis geografijos pirmosiose gimnazijos klasėse, savo vaikiškos vaizduotės vedamas, ne kartą pamanydavau: tur būt, ten Pietų Amerikos gale bus labai karšta, kaip katilė, kad tas lietuviško sūrio navidalo kampelis pavadintas Ugnies Žeme. Mat, maniau, kuo labiau į pietus, tuo šilčiau. Tada man dar niekas nebuvo išaiškinęs, kad Magelanas, to krašto atradėjas, važiuodamas pietų sąsiauriu ir pirmą kartą pamatęs tą žemę, paskendusią lieponose, ją pavadino Ugnies Žeme. To krašto laukiniai žmonės nuolat vilkėdavo žvėrių kailiais, kaip mūsų senovės prabočiai ir nuolat kūrėdavo ugnies laužus, kaip mūsų vaidilutės, tik žinoma, ne dievų garbei, bet apsiginti nuo «dėlės» šalčio, viešpataujančio šio pasaulio galo karalystėje.

II. Žmonių kilmė. Šventoji istorija mus moko, kad po Babelio bokšto kalbų sumišimo, visa žmonių padermė, paeinanti iš trijų Nojaus sūnų Samo, Kaino ir Jafeto, išsiskirstė po visą apskritą pasaulį. Kristoforas Kolumbas atrado Amerikos kontinentą jau apgyventą žmonėmis. Pietų Amerikos primityvūs gyventojai yra geltonosios rasės. Čia bus atsilaukę jau nuo senų laikų iš Didžiosios Azijos per Alaskos sąsmauką, kiti gi vandens keliu. Patagonijos ir Ugnies Žemės pirmieji gyventojai buvo tehuelčiai ir onai - geltonosios rasės žmonės, patekę Amerikon žemynų; alakulufai ir jaganai, laivais plaukioję indėnai malajų kilmės, bus atsidanginę vandens keliu per Indoneziją ir Polineziją. Tos dvi skirtingos gentys, skirtingais keliais, per ilgą amžių žygiavimą susitiko Ugnies Žemėje ir ten apsistojo, nes į Antartiką nedrįso veržtis. Mokslininkas Darvinas, susipažinęs su tos šalies gyventojais ir jų gyvenimu, palaikė juos žemiausios kilmės ir kultūros, labai artimus beždžionių giminei. Ir XIX amžiuje prancūzas Popper Ugnies Žemės gyventojus nuvežė Paryžiun pristatydamas vienoje parodoje, kaip žmogėdžius, uždarytus narvuose. Darvinui tos šalies gyventojai patarnavo jo teorijai žmogaus kilmės iš beždžionės įrodymui ir patvirtinimui. Tai sakė, žmonės, kurie savo fiziologinėmis ypatybėmis labiausiai panašūs į beždžionę, tai perėjimo ir išsivystymo nesu-

griaunamas įrodymas. Bet laikui bėgant faktai visai ką kitą parodė, kad tie žmonės nėra ne-

Kun. Mečys PUSČIUS, prisiglaudęs nuo karo audrų Punta Arenos mieste

protingų gyvulių kilmės, bet protingi sutvėrimai, gali pažinti mokslą, tiesą, aukščiausią Esybę ir priimti kultūrą. Tai aiškiai rodo Saleziečių įsteigtos misijos tiems laukiniams krikštinti ir kultūrinti. Etnologiniam Saleziečių muziejuje randasi daug tos šalies eksponatų, kurie aiškiai rodo protingumą, sugebėjimą, religijos turėjimą, mokslo ir dirbinių pažangą, kas neatitinka su beždžionėmis, kurios neįstengia žmogiškai protauti ir tvarkytis gyvenimą. - Beždžionės, nors ir prėitų tūkstančiai metų visad paliks beždžionėmis. Gaila, kad kai kurių, neva kultūringų Europos tautų žmonių barbariškas, pasikeitus gyvenimo sąlygoms, žymiai prisidėjo prie Patagonijos ir Ugnies Žemės laukinių išnaikavimo. Apgaule, saktumas, nežmoniškumas, gobšumas, girtuokliavimas ir ydos kai kurių «civilizuotų» europiečių pagreitino tų genčių merdėjimą ir beveik visišką žlugimą. Turtuoliai dvarininkai, užvaldę jų laukus ir miškus ir užveisę avių tūkstantines kaimenes, bijodami, kad indėnai jų nesuvalgytų vietoje laukinių gvanakų, kurių kailiais apsidengdavo ir mėsą suvalgydavo, pradėjo įtarti, šaudyti ir naikinti tos šalies primityvius gyventojus. Ko čia daug rūpintis tais laukiniais, sakydavo paleisk šūvį, plieno kulką ir baigtas kriukis. Pati valdžia jais nesirūpino ir nė žodžio nesakė. Net buvo prieita prie to, kad už indėno galvą bavo mokoma nušovėjui vienas angliškas sterlingas. Tad ir prasidėjo laukinių medžioklė ir naikinimas. Saleziečių misijonieriai, vedami gerojo kapitono mons. Juozo Fagnano, ėmė steigti misijų stotis gelbėti tai merdėjančią rasę. Tik mažą dalį jų įstengė išgelbėti. Visi kiti išnyko, kaip žydo bitės. Kontaktas su kai kuriais «civilizuotais» barbarais jiems davė mirtiną smūgį. Civilizuotų elgesys ir įsiterpimas sukliudė jų ramų laukų, miškų ir kanalų gyvenimą ir susilpnino gyvatos jėgas. Dabar beliko visai maža saujelė apie 100 laukinių Magelano kanaluose. Bet ir tie nuo ligų baigia nykti. - Tai rasės pasmerkto visiškam išnykimui.

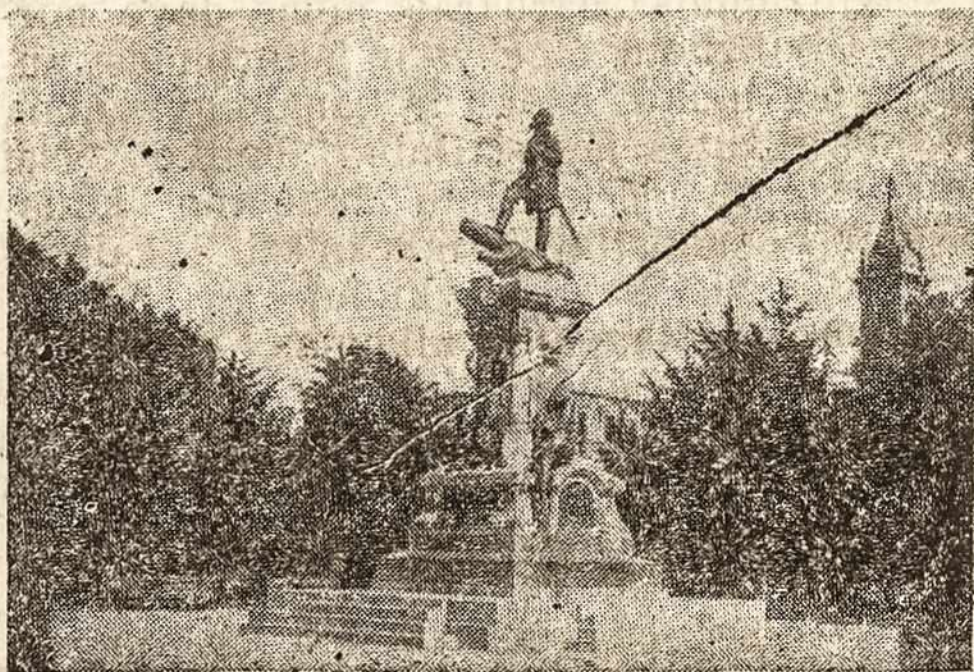
III. Klimatas. Magelano klimatas gana šaltas, nepastovus ir drėgnas. Nors ir geografinė padėtis nedaug ką tesiskiria nuo Lietuvos, bet klimatas visai skirtingas. Vesaros metu pasitaiko gražių, saulėtų dienų, bet tai retenybė ir neilgai tetrunka. Žiemos metu, nors ir gerokai pašnigti, bet šaltis neapkyla aukščiau 12 laipsnių. Genys mąrgas, bet Magelano klimatas dar mąrgasnis. Čia net tą pačią dieną galima pamatyti keturis metų laikus. Čia suspindi saulė, kaip

pavasari, pakaitina, kaip vasara, čia staiga pasikeičia vėjas, atneša audrą, lietu ir net sniegą.

() šaltis - tai didelis Magelano prietelis ir turtas. Savo nematoma jėga sukausto pelkes ir ežerus ir apkloja baltais patalais, kviesdamas jau nimą atsiduoti sveikam žiemos sportui - pačiūžoms ir pašliūžoms. Kitus gi suvaro į trobas atsidėti rimtesniam darbui ir gyvenimo pažangai, prie šilto pečiaus. Žiemos metu visi namai traukia užrūkę savo pypkes. O medžių ir anglių čia netrūksta. Visai netoliese miškai ir anglių juodos kasyklos. Didžiausias šalčio ir vėjo nuopelnas, tai kad Magelane nėra kenksmingų ir nuodingų gyvūnų ir įkyrių vabzdžių: uodų, bimbaly, musių, blakių, blusų ar panašių sutvėrimų, kantrybę atimančių. Naktį gali sau ramiai miegoti ir knarkti būdamas tikras, kad niekas tų svečių neateis tau kraujo čiulpti ir kantrybės atimti.

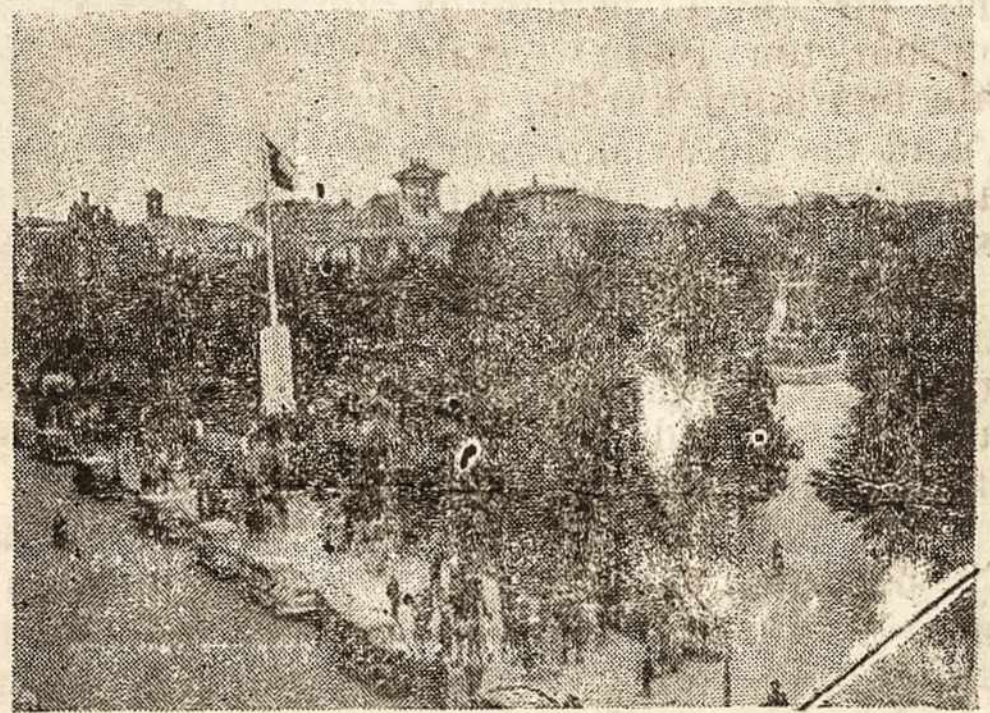
Didžiausias šio krašto žmonių ir augalų priešas - tai nepaprasti vėjų siautėjimai. Smarkių ir šaltų vėjų pūtimai, žinoma, be galo trukdo augmenų ir javų augimą bei brendimą. Tie vėjai greičiausiai susisuka ir atšvilpia iš neapmatomo Ramiojo Vandenyno, kurs čia pietuose gana neramus, ir iš dar neištirtų Pietų Ašigalio sričių, kur viešpatauja nežinia, klaikuma ir amžinoji žiemos karalystė. Paskrajoję po beribes jūrų platybes ir pašokę paskutinį savo sukutinį, susibūrę į ciklonus ir audras, neria Magelano sąsiauriu, pliekdami visą ką pakeliui užtinka: augalus, medžius ir laivus ir visu smarkumu, kaip nežaboti žirgai, išsiveržia į Atlanto glėbį, sekdami savo nežinomą ratą aplink pasaulį. Vėjo greitis čia kartais pasiekia 130 km. į valandą. Toks vėjo šėlimas, žinoma, išverčia medžius, nukilnoja stogus ir priverčia nusileisti orlaivius. Laikė vasaros atostogų man teko aplankyti netolimas Punta Arenos apylinkes ir pamatyti tokių vėjų siautėjimo išdavas. Kalvose esančios žolės ir gėlės nepaprastai žemutės, tamsių lapų ir ryškių spalvų, o medžių šakos išsiraičiusios pagal žemę, kaip gyvatės ir pakrypusios į vieną šalį nuo nuolatinių vėjų pūtimu. Tai be galo keistas augmenijos pasireiškimas. Čia augalas turi kovoti prieš vėją savo gyvybei išlaikyti. Tuo tarpu kai šlaituose ir užuovėjose tie patys medžiai gražiai išauga ir išsišakoja. Dėl klimato šaltumo ir vėjo beveik nuolatinių pūtimų čia neauga nei uogos, nei vaisiai. Javai nuauga tik į varpas, bet nebrandina.

IV. Punta Arenos miestas. «Punta Arenos miestas brukavotas, bet ašarėlėms išmazgotas». Jau prabėgo visas amžius, kai tas miestas išdygo

Paminklas Magelanui miesto centre

prisigūžęs prie Magelano kanalo ant vieno smilčių kyšulio. Iš čia paveldėjo savo vardą: Punta de Arenas. Čilės vyriausioji valdžia to miesto kūrimosi laikais jį buvo pavertusi į bausmės koloniją, rusiškai tariant Kamčatka. Tad ir siuntė į jį visus nusikaltėlius ir nuotykių ieškotojus. Vėliau, dėl kaikurių tragiškų įvykių, panaikino tą bausmės koloniją ir nusikaltėlius siųsdavo į sostinę Santiago. Į Magelano provinciją tada ėmė veržtis europiečiai, ieškodami laimės, turtų, avantūrų ir pragyvenimo šaltinių. Ne vieną į tą kraštą viliojo platūs neapgyvendinti miškai ir laukai, neištirtos salų gausybės. Žemės turtai glūdi gelmėse, o gal ir aukso kalnai, paslaptingos vietovės. Po pirmojo Pasaulinio Karo čia suplaukė gana daug europiečių, ypač jugoslavų iš Dalmacijos, ieškodami pragyvenimo šaltinių. Tad ir Punta Arenos miestas ėmė kilti, kaip ant mielių. Ir išaugo gražus, moderniškasis ir beveik europietiškas miestas, su uostu, įvairiausių stilių pastatais, aikštėmis, paminklais ir stilingomis bažnyčiomis. Europiečiai susiliejo su vietiniais

Pagrindinė miesto gatvė

gyventojais ir sudarė savotišką kultūrą, duodami jai europietišką - ispanišką antspūvį, nes pirmieji civilizacijos, kultūros ir krikščionybės nešėjai buvo ispanai. Čia kiekviena Europos tauta įnešė ką nors gero ir pažangaus iš savo krašto. Tai, žinoma, žymiai prisidėjo prie to miesto išaugimo ir suklestėjimo. Daugelis europiečių ir amerikiečių turistų net akis praplečia iš nustebimo, pamatę čia, pačiame pasaulio gale, taip gražiai pasistačiusį su 35 tūkstančiais gyventojų miestą. Mat, atvažiuojant susidarę nuomonę dar atrasti pasiauraukinius žmones, gyvenančius toldose (palapinėse), vilkinčius gvanakų kailiais. O tų laukinių pastaruoju metu nė su žvake nerasi.

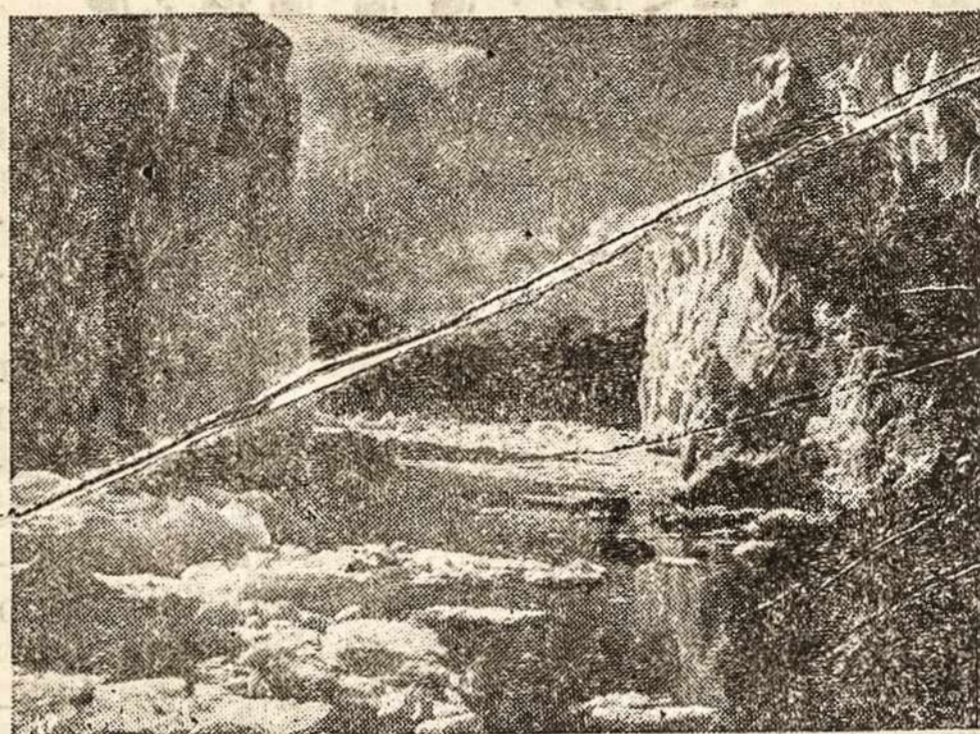
Punta Arenos uostas, kol dar nebuvo perkirstas Panamos kanalas, turėjo begalinės svarbos. Čia sustodavo ir praplaukdavo patys žymiausi Europos ir Amerikos laivai. Pats uostas buvo laisvas nuo mokesčių. Tie laivai tad ir priveždavo ir žmonių ir prekes. Visi gerai pasipelnėdavo ir savo prekes išmainydavo. Atidarius Panamos kanalą, Punta Arenos uosto svarba smarkiai nupuolė.

Svarbiausi šio krašto pragyvenimo šaltiniai - gyvulininkystė, anglių kasyklos, prekyba, aukso plausyklos ir žuvininkystė, ypač visame pasaulyje pagarsėjusios Ugnies Žemės centojos (centollas) konservuose. Be to, tūkstantinės avių kaimenės, išsibarsčiusios, kaip balti grūdai po neapdirpiamus laukus - tai didžiausias Magelano turtas

duodas daug skanios minkštos mėsos, vilnų kalnus ir kailių savam kraštui ir eksportui. Prie Punta Arenos išdegino net ištisus miškus, kad avys turėtų užtenkamai maisto ir gyvybinės erdvės. Vasaros metu jos sulipa į kalnus, o žiemą leidžiasi į pakalnes, šlaitus. Vargas tiems nekaltiems gyvulėliams, kai užeina šalčiai ir sniegas apkloja laukus. Įsikasa sau giliai snieguose ir miega saldų žiemos miegą. Išbūna gyvos tik savo riebalų ištekliais. Ūkininkai čia paprastai avims netaupo šieno vasaros metu, nei krauna pašaro į klojimus. Čia per daug kainuotų darbo išmaitinti tukstančius avių, tad jos ir palieka laukuose Dievo Apvaizdai. Avis prižiūri ir gano jau suaugę raiti vyrai padedami šunų tam tikslui išmokintų, kurie moka suburti bet ir plačiai po laukus išsisklaidžiusias avis ir reikalui esant net tinkamai nubausti nepaklusnią avi, mandagiai įkašdami į šlaunį ar papurtydami už vilnų. Punta Arenos mieste bet yra pastatytas paminklas, Monumento al ovejero, avių piemeniui ir jo ištikimiems šunims, kaip daug nusipelnusiems Magelano gyventojams, aprūpinantiems juos šiltais drabužiais ir skania mėsa.

Pastaruoju metu šis kraštas jau pereina į pramonės ir industrijos laikotarpį, po to, kai 1946 m. Ugnies Žemėje buvo užtikti žibalo šaltiniai. Tai bus naujas įnašas į Čilės ekonomini gyvenimą ir dar žymiau paspartins šio krašto pažangos tempą.

Į Magelaną ne vieno keleivio ir mokslininko širdį traukia to ašigalio krašto paslaptinumas, nuostabiai gražūs gamtos vaizdai, dieviškai spindinčios raudonos aušros ir pizarai, gamtos, žmonių ir gyvūnų retenybė, jūrų platybėmis slankioją milžiniški ledynai, vadinami icebergs, su savo fantastiškais atspindžiais, atošvaistomis ir siluetais. Tai tikri ledų kalnai amžinai slenką ilgais karavanais, kuriu ilgis kartais siekia 200 km. Vandenių mėlynė ir skaidrumas, amžinųjų

Keliaujančios ledlaužos

sniegu baltumas, ledų gražumas visa tai teikia šiam kraštui nuostabaus pasakiško grožio ir patraukimo. Vienas salezietis kun. Albertas de Agostini yra pralaidęs beveik visą savo gyvenimą to krašto tyrinėjimui ir filmavimui ir yra išleidęs Europoje ir Buenos Airėse savo kelionių aprašymą, įspūdžius ir stebuklingai gražius gamtos vaizdus. Be to, saleziečiai jau nuo misijų laikų yra surinkę šio krašto senovės retenybių etnografiniam muziejuje. - Tai didelis istorinis turtas.

Magelanas tai kontrastų ir priešingumų žemė. Ugnies Žemė, Cabo de Hornas, - ir 30° šalčio. Ramusis Vandenynas - ir 500 laivų paskendusų jo gelmėse. Juodi anglių klodai po balčiausiais sniego patalais. Bahia Inut'į su geriausiomis centojomis, turtingiausiais dvarais ir lenipūvėmis. Puerto Hambre (Bado uostas) - ir mėsos kilogramas 50 centų. Aukso grūdėliai (Pepitas de oro) - vištų gurkliuose.

Jei netikite, atvažiuokite ir pamatysite...

RIMTIES VALANDA

Dr. E. Draugelis

Pasaulio įvykiai vystosi mums pageidaujama kryptimi. Tiek Rytai tiek ir Vakariai jau pasirošę paskutinei lemiamai kovai ir tai vienur ar kitur mėgina apčiuoipinėti savo priešininko opesnę vietą. Jau išmušė ir mums paskutinė valanda susitvarkyti, susiorganizuoti ir susiburti apie savo vadus — VLIKą ir V. Tarybą. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jau susiorganizavo berods visame pasaulyje, išskyrus šiaurės Ameriką ir... Braziliją. Ten, kiek girdėti, atatinkama komisija rimtai studijuoja klausimą, o čia aš pasiūlyčiau tautiečiams, kurie šiai idejai pritaria, tęsti pradėtus pasitarimus ir nedelsiant išrinkti trijų ar penkių asmenų derinimo komitetą, kuris atstovautų jau esamas organizacijas ir eitų S. Paulo Liet. Bendruomenės Valdybos pareigas. Statykime klausimą tiesiai, atvirai: ar mes esame susipratę ir mylime savo tėvynę, ar tik plepame tuščius žodžius, prigaudinėjame kitus ir patys save?

Mūsų laikinąjį Seimą (VLIKą) ir Vyriausybę (VT) sudaro visų partijų bei srovių žmonės. Jeigu iki šiol tautiečiai nesusiklauso tarp savęs ir nesiskaito su vyriausiais mūsų autoritetais, tai kyla mintis, kad jie netelpa tose partijose, ir siekia kas žino ko kito, bet ne Tėvynės išlaisvinimo. Jie jau yra mirę mūsų tautai ir Valstybei, Aš kreipiuosi į gyvuosius. Netolimas laikas, kada mūsų egzilinė Vyriausybė bus pripažinta ir pasaulio. Nesamone būtų jeigu kiti — svetimieji mus pralenktų šiame reikale.

Kai kuriuose kraštuose mūsų atstovai neina teisingai, nuoširdžiai savo pareigų. Jie nori pasitenkinti savo raštinių ribomis ir toliau naudotis titulu bei geromis pajamomis. Tačiau anksčiau ar vėliau jiems teks skaudžiai apgailėti savo netinkamumo poelgius ir atsiskaityti iš savo darbų. Kaip matyti tokie nesusipratėliai daugiausia ir trukdo PLB įsteigimą ir vyriausybei pripažinimą. Jautresnioji visuomenės dalis net kelia mintį tuč tuoju traukti teisman neklaudus ir juos nubausti. Tačiau dar reikia rimties, dar reikia apeliuoti į gerą valią žmonių, kurie sakosi taip pat Lietuvai gero velyja.

PLB Valdybų, arba, kur sąlygos neleidžia, esamų organizacijų veiklos derinimo komitetų vienu pirmuoju uždavioju ir būtų suregistruoti savo ribose visus Lietuvos be išimties, net ir tautiškai mirusių neišskiriant, arba aiškius priešus ir kenkėjus.

Toliau, nuolatinio ryšio palaikymas su L. Vyriausybe.

Paskui — kultūrinių bei ekonominių resursų telkimas.

Visi lietuviai privalo apsidėti mokesčiu. Nuo jo gali būti atleisti tik bedarbiai darbo netekimo metu ir ligoniai. Bendruomenių rajonai galėtų būti suskirstyti į seniūnijas, kad atatinkamiems įgallotiniams — seniūnams būtų parankiau praveisti reikiama vaju.

Daugiau ryžtingumo, solidarumo. Mažiau ambicingumo ir pūtimosi, nes per daug rimtą valandą gyvename.

Neužmirškime — istorija mus teis!

VLIKas Brazilijos Lietuviams

(Talpiname ištraukas laiško gauto iš VLIKO ir liečiantį Tautos Fondą. Red.)

Dabartinė Tautos Fondo būklė verčia mus su visu rimtumu susirūpinti mūsų tolimesnės veiklos galimūmais. Pastoviai ir suintensyvintai veiklai reikalingos pastovios ir pakankamos lėšos. Tremties metais, gyvendami kazarminio ir dažnai nesotaus gyvenimo sąlygose, mokėjome vargo skatiku tiek paremti T. Fondą, kad iš tų aukų buvo susidaręs net mažas rezervas. Solidarumo mokestis kiekvienam mūsų buvo virtęs savaime suprantama pareiga.

Dabar padėtis iš esmės pasikeitė. Iki šiol mūsų naujoji emigracija arba tik sporadiškai prisidėdavo aukomis Lietuvos laisvinimo veiklai paremti arba, jei ir pastoviai mokėdavo savanorišką mokestį, T. Fondo jame dalis buvo labai kukli. Pradeda pailsti ir senoji mūsų emigracija; bet jai mes neturime teisės reikšti bet kurių pretenzijų, juo labiau statyti reikalavimų.

Finansinis planas yra grindžiamas savanorišku, bet pastoviu ir kiekvienam lietuviui emigrantui moraliai privalomu apsidėjimu Lietuvos vadavimo reikalui. Pastoviai apsidėti kviečiama visų pirma mūsų naujoji emigracija, senąją įjungiant į pastovų mokėjimą tiek ir ten, kur tas būtų galima. Planas p a s k i r s t o finansavimo prievolę tarp visų mūsų emigracijos kolonijų, kiekvienai jų nustatydamas metinio įnašo į T. Fondą dydį. P a s t o v i a i apsidėti yra kviečiami tik dirbantieji, atsižvelgiant jų uždarbiavimo sąlygų bei šeimos padėties.

Pagal tą planą mūsų emigracija Brazilijoje turi patikrinti T. Fondui kasmet pinigų sumą, kurios vertė būtų lygi 800 am. dol. (apie 16.000 kruzeirų) Ir šiam pusmečiui T. Fondas laukia iš Brazilijos lietuvių 300 dol. Be to, T. Fondas nori sau rezervuoti teisę kasmet praveisti vieną aukų vaju, kurio pajamos eitų vie tik T. Fondui ir būtų, minint vasario 16-ąją.

Jei Brazilijoje jau būtų pradėjęs veikti PLB skyrius, mes prašome veiklos finansavimo reikalą Lietuvai vaduoti perduoti vietos PLB organams. Jei esamos organizacijos dar tebeveiktų atskirai, mūsų prašymas būtų: traktuoti T. Fondo rėmimo reikalą kaip bendrą ir sutartinai jį vykdyti, kaip šiais metais buvo padaryta, vykdant vasario 16 minėjimo proga. Mums svarbu:

1. kad Brazilijos lietuvių tarpe būtų galimai neatidėliojant įgyvendintas savanoriško ir pastovaus apsidėjimo principas Lietuvos laisvės reikalui, 2. kad, nustatant savanoriško apsidėjimo normas, jos būtų pakankamos patikrinti T. Fondui anksčiau minėtas sumas.

Brangūs tautiečiai! Mes žinome, kad uždarbiavimo sąlygos mūsų emigracijai Brazilijoje nėra lengvos. Bet mes taip pat žinome, kad Brazilijos lietuviai gyvena mūsų kovojančios tautos vargais ir jos pasiryžimu iškovoti sau laisvą

AUKSO OBUOLYS

Pasakaitė apie našlę motiną ir du šykštuolius senius.

Viename mieste gyveno našlė moteris motina. Ji turėjo tris mažus vaikučius. Ji labai vargo ir sunkiai dirbo, bet mažai uždirbo — vos tik nuo bado ir šalčio galėjo apsiginti su tais mažais ir silpnais vaikučiais.

Bet ji buvo visada linksma ir, rodos, viskuo patenkinta buvo.

Šalia jos sulinkusio namelio, puikiuose namuose gyveno du seni ir labai turtigni žmonės. Ir jie tokie šykštuoliai pavyduoliai buvo, kad tiems vaikučiams nė duonos plutos nenumesdavo.

Ta vargšė našlė neprašė jų nieko: tik prašė, kad nors retkarčiais pažiūrėtų pro langą, ką tie vaikučiai veikia, ar neverkia, ar nesimuša, ar mažytis iš lopšio neišpuolęs. Tik to ji jų prašė.

Bet kada tik ta senė į jų langą pažiūri, tai tie vaikai tokie linksmi, taip juokiasi ir klykautja sau gražiai, ir net tas mažytis lopšyje krykščia, spardosi, kad, rodos, juos geriausia motina nešioja ir su jais žaidžia.

Ta senė pradėjo pavydėti tiem vaikučiam tos laimės. Ir ji vieną kartą sako motinai: «Ką tie tavo vaikai turi, kad jie tokie linksmi, kad kada pažiūriu, tai tokie jie linksmi, juokiasi, šokinėja, džiaugiasi, rodos, kad jie visko privalgę, šiltai aprengti ir visokių žaislų turi».

Ta vargšė našlė netekus kantrybės ir sako: «O, jie turi aukso obuolį (tai yra sveikatą, Dievo dovaną, bet ji tai senei neišaiškino visko, tik

sakė kad turi «aukso obuolį).»

Ta senė su savo seniū buvo visada nuliūde, susiraukę ir jokio linksmumo neturėjo ant savo veidų. Supykę, sušiurę, surūgę bumbėdami vaikščiodavo, rodos, nieku nepatenkinti, tr nieks nemielia.

Ir ta senė sako savo seniui; «Zinai, ką tėvai, mudu turime gana aukso, kad galime nuliėti aukso obuolį ir žaisti, kaip tie vaikai. Ta našlė sakė, kad jie turi aukso obuolį, bet aš niekada nemačiau.

Senis sako: «Gerai tu sakai. Gal ir mudu būsime linksmesni ir bus linksmiau ant širdies, ir savo auksą sunaudosime, ir neliks kitiems, kai mes numirsime. Tai mūs laimė bus.»

Ir tas senis ėmė katiliuką ir jau trupina auksą ir lieja obuolį. Senė pradeda linksmėti ir laukia žaisliuko. Senis nuliejo obuolį ir, kai tik atšalo auksas, abudu susėdo ant aslos minkšto ir švelnaus patiesimo ir pradėjo žaisti, kaip tos našlės vaikučiai.

Senis pirmas paleido tą obuolį į senę. Tik pokšt senei į koją ir išmušė kelį. Senė voliojasi ir rėkia, keikia, kad ją amžinai sužalojo, ir elgeta paliks visą laiką. Ir pagriebus tą obuolį, kad jau duos tam seniui tiesiai į galvą! Senis šiek tiek atsigavęs šaukia: «Vandens, vandens!» o senė šaukia: «Kriukį, kriukį, greičiau, greičiau!» Ir taip dėl to obuolio abu liko amžiui eigetos, nes jie buvo šykštuoliai pavyduoliai.

Ta našlė kartą klausia savo vyresniojo sūnelio, kodėl jie tokie linksmi. «Aš labai džiaugiuosi, kad jūs tokie geri, vaikučiai mano.»

Tas vaikutis sako: «Mamyte, kad toks gražus avinėlis išlenda iš po lovos ir taip gražiai šokinėja, tai mus labai juokina: mes nė valgyti nenorime.» Ta našlė ir rasdavo visą maistą, kurį vaikučiams palikdavo. Ji meldėsi ir džiaugėsi, kad jos vaikučiai tokie linksmi, ir jai visas vargas ir darbas, rodos, buvo lengvesnis.

Kartą ji ir sako savo sūneliui: «Jonuk, pagauk tą avinėlį, aš ir noriu jį pamatyti.» Jonukas sako: «Kad, mamyt, jis labai gražiai šokinėja.» Ir ji pasimeldė ir davė Jonukui juostą ir sako: «Užmesk jam ant kaklo ir pagausi.» Vaikas taip ir padarė. Avinėlis pasipurtė, galva nutrūko, ir kad pabiro daug ir labai gražių auksinių sagų — ten buvo tikri auksiniai pinigai. Ir tie vaikučiai žarstė ir džiaugėsi, bet gailėjosi avinėlio, tokio gražaus.

Motina mažne apalpo iš džiaugsmo ir gražiai gyveno su savo vaikučiais. O seniai šykštuoliai mirė varguose. Taip našlei Dievas atlygino už jos kantrybę ir maldas.

ateitį. Tai kovai tęsti suaukoti per šių metų vasario 16-osios minėjimą pinigai yra gyvas ir nuoširdus tam irodymas. Mes būsime maloniai nustebinti, jei plano Tamstoms skiriama T. Fondan kasmet įneština suma Brazilijos lietuvių bus viršyta Bendrojo mūsų reikalo vardan mes būsime dėkingi, jei ji bus tesėta.

Nuoširdžiai sveikindami visus Brazilijos lietuvius ir linkėdami jų sudarytiems Organams kieto pasiryžimo ir sėkmės jų atsakomiamam darbe, mes lauksime greito ir teigiamo Tamsų atsakymo.

Prel. M. Krupavičius
VLIKo ir V. Tarybos
Pirmininkas

Prof. J. Kaminskas
T. Fondo Valdytojas.

Karas Korejoje

Karas Korejoje, kaip buvo tikėtasi prieš porą dienų, nesibaigia. Ji nutęsė komunistinės Kinijos divizijos, kurios JTO kariuomenės žygiavimą sulaukė, vietomis priversdamos net pasi traukti atgal su nemažais nuostoliais. Apie Kinijos kariuomenės dalyvavimą Korejos karegen. Mac Arthur oficialiai pranešė JTO kuri padėtį svarsto Saugumo Taryboje.

Komunistinės Kinijos kariuomenės tikslas Korejoje gali būti dvejopas: Apsaugoti elektros jėgaines Mandžurijos pasienyje kuriomis ir kiniečiai naudojami. Antra, Maskvos įsakymu kariauti prieš Jungtines Tautas. Jei tik pirmojo tikslo siektų, tarpautinė padėtis nesusikomplicuotų ir karas Korejoje neužilgo būtų baigtas. Jei tai būtų Maskvos įsakymas, pasaulis atsidurtų nenumatytų pavojingų galimybių, naujo pasaulinio karo išvakarėse.

Viskas paaiškės Saugumo Tarybos susirinkime.

Amerikos kariuomenės žvalgyba praneša, kad prie Mandžurijos sienos kiniečiai siunčia vis daugiau divizijų.

Kas pažįsta komunistinės Rusijos politiką, visai neabejoja, kad komunistinės Kinijos daliniai atvyko Korejon ne elektros jėgainių saugoti, bet prieš amerikiečius kariauti. Maskva šiandien nori Ameriką susilpninti kariškai ir ekonomiškai. Todėl ir nori kuo ilgiausiai užteisti karą Korejoje, ar kur nors kitur toli nuo Amerikos išprovokuoti kitą karą. Ir tuo tarpu, kai Amerika eikvossavo turtus kur kora Tolimuos Rytuose ir jos kariai fronte lies kraują, Rusija panaudos tą laiką ruošti karui prieš Ameriką. Bet amerikona ir jų sąjungininkai pramato Kremliaus despotų planus ir į tai bus tinkamai atsakyta ne tik žodžiais, bet ir ginklu.

Prezidentas Trumanas kalbėdamas lapkričio 6 d. Independence mieste pareiškė, kad komunistinis imperializmas suda-

ro pavojų taikai. Ir į tą grąsinimą galima atsakyti didinant savo ginkluotas pajėgas. Pasaulio tautos privalo būti vieningos, viena su kita bendradarbiauti norint apginti laisvę.

Paskutinėmis žiniomis Korejoje kariauja apie 50 tūkstančių kiniečių. O prie Mandžurijos sienos yra sutraukta 40 divizijų gerai paruoštos kariuomenės.

Taika ar karas, yra Kinijos rankose.

— Nuo spalio mėn. 30 d. iki lapkričio 6 d. sąjungininkų kariuomenė sunaikino 46 komunistų tankus.

Pabaltijys - Maskolių kariškoji Stovykla

(LAIC). Prieš pat įvykius Korejoje, Lietuvoje prasidėjo gyvas kariškas veiklumas.

Iš 5 Vilniaus aerodromų - pirmojo ir antrojo Perubanke - Kirčiuose, N. Vilnioje, Žaliųjų ežerų ir Trakų - sudaryta viena didelė transporto bazė. Rugsio mėn. bazė jau pilnai veikė. Atvyko sustiprintos įgulos, pradėta statyti nauji pasiatai ir platinami pakilimui-nusileidimui taikai, pritaikomi sunkiesiems transportams ir bombonešiams. Ta «S. T. B.» yra įjungta į tinklą, kuris jungta kitas bazes - Šiaulių - Mažeikių bazę, Kauno - Isrutės bazę ir Gardino bazę. Vilniaus bazėje apsistojo 35 lėktuvai.

Vienkart Vilniuje ir pietinėje Lietuvoje pasikeitė įgulos, ir daliniai dažnai sukeičiami, kilnojami. Pačiame Vilniuje rugsėjo mėn. pastoviai apsistojo šios jėgos: 1 šarvuočių brigada vakarinėje miesto dalyje, kita brigada Kalvarijos kareivinėse, motorizuotas pulkas ir du pėsties pulkai Antakalnio kareivinėse. Be to, Užupy, Kalvarijos ir Žvėryno rajonuose, vakariniame Nerės krante, apsistojo artilerijos daliniai. Naujosios Vilnios kareivinėse stovi motorizuotos kavalerijos, šarvuočių ir artilerijos daliniai. Liepos mėn. pradžioje dalyvavo net du sunkiosios ar-

tilerijos (Katiušų) pulkai iš N. Vilnos ir Ašmenos. Be to, ruože tarp Žvėryno ir Varkų, apsistojo motorizuota priešlėktuvinė artilerija, vienas pulkas lauko lengvosios artilerijos, ir dvi divizijos sunkiosios artilerijos. Kaišiadoryse apsistojo šaršuočių pulkas, su mokomaisiais daliniais.

Latvijoje — nuo gegužės mėn. į Ainazį uostą Rygos įlankoje geležinkeliais gabenami elektriniai varikliai iš Voltos fabriko Estijoje. Liepos mėn. uoste buvo sukrauta apie 230 dinamų karinėms kilnojamoms elektros stotims įrengti. Kur tie motorai bus gabenami nežinia, betgi yra pavesti sausžemio kariuomenės vadovybės žinion.

Ventspilio uoste kovo mėn. pradėjo veikti dvi naujos dirbtuvės. Viena gamina metalinius tinklus prieš-povandeniniams laivams. Dirba 300 darbininkų, jų tarpe tik 120 latvių, kiti visi rusai ir vokiečiai. Kita dirbtuvė dirba akumuliatorių dalis povandeniniams laivams. Ten dirba daugiausiai rusai ir viena šaltkalvių brigada iš Rygos.

Birželio mėn. Liepojoje patikrinti, jau ketvirtuoju atveju, vandens technikų, šaltkaivių, jų stovybos technikų ir kitų kvalifikuotų darbininkų sąrašai. Kiti trys tikrinimai buvo atlikti 1945, 1948 ir 1949 metais. Tame laikotarpy Rygos Liepojos ruože buvo suimti ir išstremti apie 4000 technikų, kurie mėgino savo specialybes nuslėpti. Bet šiemet nesitenkinta registracija: darbininkai šaukiami ir kvočiami pavieniai. Kvalifikuoti darbininkai bijosi registruotis, kadan gi ekspertai yra siunčiami į kitas «broliškas respublikas». Pav. iki 11.000 latvių šiemet dirba Kuibyševo vandens stovybos dirbtuvėse.

Estijoje — liepos mėn. buvo matuojamas visas pajūris ir jūros gelmės ir Menindrado Jūrų Fizinių bandymų Institutas vykdė pratimus. Mėnesio gale atvyko prof. Dereskino vadovaujama komisija, kuri taisė jūrlaivius ir tikslins davinius Rotskula pratimų bazėje. Kichnu saloje. Kiti komisijos nariai nuvyko į Saaremaa salą, Kihelkone ir Kuressare bazes. Rugsio mėn. pradžioje atvyko navigacijos specialistai su kpt. Tiguzov prie šakų ir pratimuose tikrino jūros dugno sudėtį, bangų stiprumą, akustiką ir išbandė radio-sonda-

vimo aparatus, panaudojant kosmiškus spindulius.

Nuo birželio mėn. karo laivų transportai iškėlė Hiiumas salos karščiame uoste Kardiasunkiujų patrankų baterijas - vokiško modelio, 230 mm. kalibro. Kita mėnesi iškraustė krantan plieninius kazematus ir bokštų dalis. Tas pats vyko ir Romassare uoste, Saaremss saloje.

Kignu ir Ruhnų salose, Rygos įlankoje, įtaisytos stiprios radaro stotys ir betoniniai bunkeriai kurui sukrauti; pradėjo veikti naujos povandentnių laivų ir torpedinių laivų bazės.

— Minint 33 metų spalio revoliucijos sukaktį, gen. Bulganin, dalyvaujant Molotovui ir kitiems politinio biuro nariams, pasakė politinę kalbą, kurioje paliudamas užsienio politiką pažymėjo, kad šiandieninis pasaulis yra pasidalinęs į du frontus - įtaikos, kuriam priklauso Rusija su visais savo satelitais ir didvyriška, teisingiau komunistinė Koreja, kuri gina savo nepriklausomybę - antra, frontas imperialistų. Imperialistais Maskva šiandien vadina Ameriką ir bendrai visą laisvą demokratinį pasaulį, kuris nesutinka būti komunistinio imperializmo auka.

Kaip žinome paskutinėmis dienomis Rusija skatindama karą Korejoje, Tibeto okupaciją, neramumus Indijoje, vakarams pasiūlė taiką, Vokietijos nuginklavimą, atitraukimą okupacinės kariuomenės, kad paskui komunistams būtų lengviau ji okupuoti. Nei Vashingtone, nei Londone tie pasiūlymai nerado jokio atgarsio, nes šiose sostinėse komunistų tuščiais pažadais cebetikima.

Ir Bulganinas savo kalboje pabrėžė, kad karo provokatoriai atmetė taikos planus, kurie yra priešingi jų užpuolimo planams. Tie žmonės, karo kurstytojai, privalo atsiminti, kad Rusija nepriklauso tautoms, turinčioms silpnus nervus. Taikos siūlymas nėra Rusijos silpnumo ženklas. Reikalui esant Rusijos liaudis atsakys su ginklu rankoje.

Visa Bulganino kalba buvo labai karinga ir nukreipta prieš Vakarų demokratijas.

Ar gi tai nėra ženklų šuoliais besiantinančia naujo pasaulio karo?

Bulganin dar paminėjo, kad už Rusijos sienų, komunistų partija turi 18 milijonų narių!

— Kitados P. Amerika buvo įvairių neramumų kraštas. Dabar tuo pasižymi centrinė Amerika. Neseniai buvo suruoštas nacionalistų ir komunistų sukilimas Porto Rico.

Porto Rico sala priklauso Amerikai, bet turi autonomiją, renka gubernatorių ir kitus aukštesnius valdininkus. Sukilėliai siekė visiškos Porto Rico nepriklausomybės.

— Lapkričio mėn. 1 d. buvo kesintasi nužudyti prezidentas Trumanas. Atentatą bandė įvykdyti vienas Porto Rico nacionalistas, kuris yra suimtas ir bus pasodintas elektros kėdėn.

— Šiomis dienomis buvo bandyta nuversti Guatamala valstybės vyriausybę. Per neramumus žuvo 20 žmonių.

— Šiandieninė tarptautinė politinė padėtis reikalauja Vokietijos apginklavimo. Vokietija yra pati didžiausia pajėga prieš raudonąjį imperializmą Europoje. Vokietijos apginklavimo labai bijojosi prancūzai. Tačiau tarptautinė evoliucija privertė prancūzus atidėti į šalį galimus ateityje pavojus iš Vokietijos pusės, o susirūpinti Europos gelbėjimu iš komunizmo nasrų. Vokietijos kariuomenė tarptautinėje armijoje, Atlanto pakto rėmuose, dalyvaus lygiomis teisėmis ir privilegijomis su visų kitų kraštų kariuomene. Toki nusistatyma pranešė Prancūzijos komisarai Vokietijoje.

— Saugumo Taryba lapkričio mėn. 8 d. svarstė Kinijos kariuomenės talkininkavimą šiaurės korejiečiams. Nutarta pakviesti komunistinės Kinijos atstovus ir paprašyti, kad Kinija savo kariuomenę iš Korejos atitrauktų. Amerika iš savo pusės pažadėjo, kad jos kariuomenė neperžengs Mandžurijos sienų.

— Korejos fronte paskutiniu metu vėl amerikiečių rankose. Amerikos aviacija smarkiai subombardavo miestus ir strateginius punktus esančius Mandžurijos pasienyje. Ypač labai nukentėjo laikinoji komunistinės Korejos sostinė Sinuji.

— Lapkričio mėn. 7 d. įvyku-

siuose Amerikoje į atstovų rūmus ir į gubernatorių rinkimuose, laimėjo respublikonai, opozicijos partija. Amerikoje nerenkama vienu kartu visi atstovai, bet dalimis, kasmet atnaujinamas senatas parlamentas.

Nors lapkričio 7 d. rinkimuose respublikonai ir išėjo laimėtojai, bet senate demokratai turės dviem atstovais (49 prieš 47) daugiau, Taip ir parlamente šiais metais bus maža demokratų persvara.

Gubernatorių dauguma išrinkti respublikonų partijos kandidatai.

New Yorko valstijos gubernatoriumi jau trečiu kart išrinktas Thomas Dewey, — respublikonas.

Demokratų valdančios partijos pralaimėjimas reiškia, Amerikos visuomenės nepasitenkinimą vyriausybės vidaus ir užsienio politika. Piliečiai nori valstybės vairą atiduoti į naujų žmonių rankas.

— Korejos atstatymas Amerikai kainos 250 milijonų dolerių.

Kanadoje įvedama civilinė metrikacija su mintimi, kad asmenys, kurie nepriklauso jokiai bažnyčiai bendruomenei, arba yra aiškūs ateistai, neturėtų prievarta tuoktis religinėmis apeigomis.

Bažnytinės jungtuvės ir toliau valdžios akyse pasilieka teisėtomis ir, susituokus bažnyčioje, nebus reikalinga jungtinių akto pakartoti civilinėse valdžios įstaigose. Naujas įstatymas kat. Bažnyčios vadovybės komentuojamas palankiai.

**Skaitykime,
Mūsų
Lietuva!**

Lietuviai BRAZILIJoje

São Paulo Lietuvių Menininkų KLUBA

São Paulo lietuvių kolonijos menininkai susibūrė į vieną vietą, kad jungtų visas lietuvių kolonijos meno pajėgas bendram ir sėkmingesniai šios kultūrinės veiklos labui. Tas mūsų menininkų sambūrys yra įsikūręs dar tik trumpas laikas, bet jau šio susivienijimo valdyba šio mėn. 5 d. buvo sušaukusi savo narių susirinkimą, kur susirinkusiems dalyviams ir pakviestiems patiekė žinių ir papasakoto apie savo įsikūrimą, tikslus ir ateities darbus. Tamstų korespondentas, maloniai praleides keletą valandų šiame susirinkime menininkų tarpe, turėjo progos išgirsti plačiau apie mūsų meno darbuotojų užsimojimus.

Susirinkimas įvyko naujoje p. K. Ambrozevičiaus buveinėje, Rua Curupacé, 168, kuriam vadovavo šiojo naujojo organizacinio vieneto pirmininkas ir vienas iš steigėjų pats namų šeimininkas - mūsų kolonijos taip gerai pažįstamas dainininkas. Tarpė svečių buvo matyti Lietuvos konsula São Paulyje p. A. Polišaitį, Lietuvių S. gos Brazilijoje pirmininką p. Dantą, kun. K. Mieliauską ir «Vyčių» atstovą p. F. Girdauską. Kaip teko patirti, S. Paulo lietuviai menininkai savo veiklą pradėjo š. m. rugsėjo mėn. 20 d. kai įvyko pirmasis susirinkimas S. Paulo Lietuvių konsulate. Susirinkimui sušaukti pareiškė iniciatyvos p. konsulas, p. A. Žibui iškeliant pačią mintį. Buvo išrinkta organizacinė komisija. Ta komisija išdirbo statuta, kuris vėliau buvo pritmtas. Pagal statuta buvo išrinkta valdyba kurią dabar pirmininkauja p. K. Ambrozevičius, sekretorius - A. Žibas ir išužininkas - A. Kairys, į šį menininkų klubą įeiną sekantieji meno atstovai:

dainos - J. Joteikaitė, O. Žiblenė, K. Ambrozevičius ir V. Laarinaitis,
muzikos - A. Ambrozaitis, F. Girdauskas,
dailės - Vl. Stančikaitė - Ab

raitienė, A. Kairys ir A. Navickas,

rašytojų - K. Požeraitė, M. Vinkšnaitienė.

Garbės nariu buvo vienbalsiai išrinktas Lietuvos konsulas p. A. Polišaitis, kuris parėmė savo iniciatyva steigimo darbą.

Pagal statuta numatyta organizuoti nariusrėmėjus, kuriems įrašyti buvo atidaryta speciali knyga. Taipgi yra numatytas menininkų veiklai remti Fondas.

Pasibaigus šiems steigiamiesiems darbams, menininkai yra pasiryžę galimai greičiau pasirodyti mūsų visuomenei savo darbais.

Apie šį įvyki jau girdėti ir užsieny: susirinkimo metu buvo perskaitytas iš Kanados gautas buv. Lietuvos operos solisto p. K. Orento sveikinimo laiškas, kuris visiems padarė labai malonų įspūdį.

Ta pačia proga p. Ambrozevičių naujuose namuose įvyko ir įkurtuvės, dalyvaujant nemažai menininkų ir p. Ambrozevičių bičiulių bei giminių būriui.

Šeiminkas pavaišino svečius; buvo bendrai maloniai pasilinks minta šių įkurtuvių proga.

Baigiant šį reportažą, norisi palinkėti, kad mūsų menininkai tikrai sėkmingai pasirodytų savo meniniais parengimais mūsų visuomenei. Mes nekantriai laukiame jų darbų.

Neužilgo pradės veikti viena nauja organizacija, būtent DP savišalpos kasa persiorganizuoją į kultūrinę ir labdarybės organizaciją.

Istatai bus registruoti atitinkamose valdžios įstaigose.

Žinomi lietuvių kolonijoje biznieriškai ir tolius kultūrinių darbų rėmėjai p. Baužiai iš V. Zelinos šiomis dienomis perskėlė į naujai pastatytą, gražų, dviejų aukštų namą Mokoje, av. Paes de Barros.

P. Baužiai V. Zelinoie turi dvejus namus, kuriuos išnuomuoja.

VISI į linksmą BENDRUOMENĖS CHORO

VAKARĄ - KONCERTA

kuris įvyks - GRUODŽIO 2

erdvioje Clube Ginastica Paulista (Rua Couto de Magalhaes). Gros GERAS orkestras...

Kviečiame visus dainos mylėtojus lietuvius įdomiai ir linksmi praleisti laiką.

Pakvietimai galima įsigyti pas visus Bendruomenės choro narius, klebonijoje, pas «Vyčių» choro narius, «Mūsų Lietuvos» redakcijoje ir Vyto Tijūnelio restorane

Vietoje pakvietimų negalima bus gauti.

Vakaro-koncerto pelnas skiriamas Bendruomenės choro naudai.

Bendruomenės Choro Valdyba

Antanas RALICKAS

Antanas Ralickas «M. L.» skaitytojas ir bičiulis, «Vyčių uolus choristas ir geras artistas, susi praręs lietuvis katalikas lapkričio mėn. 11 d. šv. Antano bažnyčioje su Lidija Junokaite sukuria lietuvišką šeimos židinį. Jauniesiems «M. L. linki laimingo gyvenimo.

Laimingų Metų!

Gėnė BARANAUSKAITĖ Andriaus ir Pranciškos (Balčiunaitės) Baranauskų duktė, lapkričio mėn. 5 diena, dalyvaujant gausiam būriui gminių ir pažįstamų, atšventė 13-ąją savo gimtadienį.

Baranauskai yra «M. L.» skaitytojai ir susipratę lietuviai. Visi jų vaikai ir auklėjami lietuviškoje dvasioje. Vyriausias sūnus Jonas nors ir baigęs mokslus Brazilijoje ir eina atsakomingas pareigas vienoje firmoje, bet save laiko tik lietuviu.

Gėnė linkime laimingų metų.

Kun. Vincas Valevičius yra kviečiamas į Campo Limpo kape lionauti prie ten esančio vienlyno. Į naują paskyrimo vietą persikels ateinančią savaitę.

Sutvirtinimo Sakramentas bus teikiamas Vila Zelinoje lapkričio mėn. 19 d.

Atitaisymas

Skelbime «Reta Proga» tilpui šiam ir praėjusiam «M. L.» nr. 18 pusl. skelbiama, kad parduodamas puikiai įrengtas restoranas Rua Barão Iguapé nr. yra ne 1652 bet 652.

Apie pirkimo sąlygas galima sužinoti vietoj. Rua Barão Iguapé 652 ir Rua da Moóca 416

P. Balsevičienė, Korsakai, Moskaičiai prašomi užėti klebonijon atsiimti dovanų, kurias parvežė kun. Pijus Ragažinskas nuo giminių iš Amerikos.

Lapkričio mėn. 5 d. V. Zelinos bažnyčioje buvo pakrikštytas Onos ir Juliaus Guigų sūnus Romualdas-Julius. Krikšto tėvai buvo K. Baužys ir Elena Godliauskaitė. Guigai yra «M. L.» skaitytojai ir rėmėjai.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Lapkričio mėn. 3 d. S. Caetane mirė Leonora Kubilienė - Bagdoniūtė, kilusi iš Kamajų parapijos. Velionė paliko nuliūdime vyrą, keturias mažas dukreles, senus tėvelius, brolių Juozą ir seserį Magilienę.

Egzekvijos už velionę bus atlaikytos V. Zelinoje lapkričio mėn. 13 d.

— Lapkričio mėn. 4 d. aprūpintas šv. Sakamentais V. Zelinoje mirė Antanas Paršelis 48 metų amžiaus. Sirgo vėžlio liga.

Palaidotas São Caetano kapinėse. Paliko nuliūdusią žmoną ir dukrelę.

Ruošiasi sumainyti aukso žiedus

Antanas Ralickas su Lidija Junokaite lapkričio mėn. 11 d. šv. Antano bažnyčioje.

Petras Aušrotas su Anele Gitkauskaite lapkričio mėn. 11 d. V. Zelinos bažnyčioje.

Bronius Kazakevičius su Filomena Tuškenyte.

Juozas Mikelon su Sofija Sadauskaite.

Frantisek Stopka su Ona Zakarevičiūtė lapkričio mėn. 25 d. Vila Zelinos bažnyčioje.

LAIŠKAI

Aparesidai Sakalauskaitei, L. Levičkenei, Leonui Krivickui Jurgiul Klementui, Ad. Bačinskui, Ed. Mockaičiui, Ad. Butavi

čiui, Elv. Bazilevskij, V. Kirvaičiui, H. Losinskiui, Ev. Lukaičiui, A. Masiuliui.

Minėtus laiškus prašome atsiimti klebonijoje.

KNYGOS

Yra gautas «Aidai» kultūros gyvenimo žurnalo 8 nr.

Šiame nr. rašo Dr. Zenonas Ivinskis apie Europos kelią į dabartinę krizę. Straipsnis aktualus ir vaizdžiai parašytas. K. Mockus raro apie Mykolą Krupavičių jo 65 metų amžiaus sukakties proga. Vincas Micunus — apie 19 šimt. žemaičių rašytoją Simaną Stanevičių. Jurgis Jankus — novelę Pasaulio dailininkas, plati knyga visuomeninio bei politinio gyvenimo apžvalga. «Aidai» yra vienintelis lietuviškas žurnalas inteligentams ir bendrai daugiau apsiskaičiuotiems.

Jurgis Baltrušaitis. — Poezija. Spaudai parengė J. Aistis, išleido kun. P. Jūras.

Baltrušaičio kuryba daug kam yra nepažįstama. Leidinyje skaitytojas ras autoriaus rinktinę poeziją ir J. Aisčio rimta studiją įvertinančią Baltrušaičio kurybą.

A. Vaičiulaitis «Kur Bakūžė Samanota»

A. Vaičiulaitis yra geriausias lietuvių literatūroje stilistas. Stilius lengvas, vaizdingas.

Anksčiau minėtam leidiny surinktos apysakos, ar pasakos bus kiekvieno mielai skaitomos.

Šios ir kitos knygos galima gauti sekmadieniais Vila Zelinoje prie bažnyčios.

Skaitykime.

MŪSŲ

Lietuva!

ALIO! ALIO! Vila Anastacio!

CASA KAROLIS STUOKA

Rua Martinho de Campos, 459. — Naujai Atsidarė

Visi bėga tekini
Jauni ir seni
Batus gaus visi
Kaina labai pigi!!!

Įvairių rūšių batai — vyrams, moterims ir
vaikams — fabriko kainomis.

LIETUVIAMS NUOLAIDA!...

Maisto ir gėrimų krautuvė

MOXEY

Gerai gėrimai, vietiniai ir užsieniniai.
Geriausios rūšies maisto produktai.
Įvairūs kvepalai
Įvairių rūšių indai: aluminiūs ir marmoriniai.
Savininkas: **ANTANAS ŠIMBELIS** Rua Moxey 105 - Lapa

“FOTO PRINCEZA”

LIETUVISKA FOTO ATELJE

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos
autobuso 33 Quarta Parada).

Įvairaus didumo padidinti portretai — spalvuoti!
FOTO ant porcelano, antkapiams

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

Aplankykite!

Savininkas - Vladas POCIUS

Ivairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

Mykolo Uselio

Santo Amaro

Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštiniams, bankams, stato laivelius, sudeda parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

Dėmesio!

«Mūsų Lietuvos» redakcijoje galima įsigyti išristus komplektus «M.L.» 1948 m. nuo Nr. 1 iki Nr. 26 ir 1949 m. nuo Nr. 27 iki Nr. 52.

Komplekto kaina Cr.\$ 150,00

Reta Proga!

Parduodamas geromis sąlygomis puikiai įrengtas restoranas Rua Barão Iguape Nr. 1652.

Be to, galima tapti šio restorano pusininku, įmokėjus tam tikrą dalį pinigų.

Tartis vietoje arba Rua do Mooca Nr. 416.

— Tautiečiai, radę nelietuviškoje spaudoje idomesnius straipsnius mums opiaisiais klausimais - prašome juos skubos keliu pasiųsti tokiu adresu: ELTA 14d. Pfullingen b. Rtl. Gothe str. 16 - Germany.

LIETUVI!

**TAVO PAREIGA AUKOTI
TAUTOS FONDUI!**

•• Š-gos Mokyklų Naudai VAKARAS! ••

Lietuvių Sąjunga Brazilijoje
š. m. lapkričio mėn. 18 d. Rua
Lituania, 67. Moóca, rengia šei-
myninį vakarą su vaidinimu ir
šokiais. Bus suvaidinta Antano
Gustaičio 1 veiksmo vaizdelis:

«Sekminių Vainikas»

Be to, programoje dalyvaus
magikas, bus suruoštas «šoraš-
ko» ir t. t.

Pradžia 20 val.

Po vaidinimo šokiai iki 4 val.
r y t o, griežiant p. ANTANO
GOLSKIO orkestrui.

Pakvietimai gaunami iš anks-
to pas LSB narius.

Valdyba.

Programą atliks jauniausias
pasaulyje magikas T A L Y

Kritika atsiliepdama apie šį
magiką sako, jog negalima iš-
vaizdinti, kad jis galėtų taip
dirbti be nalabojo pagalbos.

DĖMESIO! «M. L.» Skaitytojai ir Bendradarbiai!

Siusdami korespondencija «M. L.» naudokitės t i k

«M. L.» CAIXA POSTAL 371

UŽSAKYKITE MŪSŲ LIETUVŲ SAVO PRIETELIAMS

CASAS SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės; lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Rua São Caetano, 526

Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719

São Paulo

PERES & PRANAS LTDA MADEIRAS

Ivairiausios miško medžiagos pre-
kyba, tinkama statybai ir įvairių
rūšių baldams.

Peroba de Campos, Jacaranda, Cedra, Cerejeira ir kt.

Geriausia ir tinkamiausia Brazilijos miš-
kų medžiaga. Tuoju išpildomas ir di-
džiausias užsakymas.

Avenida Churchill, 94 - 11.º Andar
- Sala 1110 Fones 52-0229 - Tele-
grafu C a b i u n a Rio de Janeiro

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!
Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA